

DE-BIAS: Vocabulaire – Nederlands

Deze verklarende en contextualiserende woordenlijst werd ontwikkeld in het kader van het door de EU gefinancierde project [DE-BIAS - Detecting and cur\(at\)ing harmful language in cultural heritage collections](#) (2023/2024). Dat project streefde naar een meer inclusieve en respectvolle benadering van het beschrijven van digitale collecties, onder meer door de inzet van een AI-gebaseerde tool voor het identificeren en contextualiseren van verouderde of schadelijke termen in objectbeschrijvingen van culturele erfgoedinstellingen. De DE-BIAS tool is geïntegreerd in de core infrastructuur van Europeana (en zo ook in de Common European Data Space for Cultural Heritage) en is daarnaast beschikbaar als [standalone applicatie](#) voor toepassing op de eigen databases van erfgoedinstellingen.

Dit document vertegenwoordigt de Nederlandstalige versie van de DE-BIAS woordenlijst, die ongeveer 160 termen bevat (dd. november 2024). De lijst is ook beschikbaar in het Italiaans, Engels, Frans en Duits, waarbij elke versie de linguïstische en culturele bijzonderheden van de desbetreffende taal weerspiegelt. De termen in de woordenlijst gaan vergezeld van contextuele informatie en, waar nodig, suggesties voor reflectie en alternatieve bewoordingen. Hoewel het vervangen van beledigende taal niet altijd haalbaar of raadzaam is, kan het bieden van context bijdragen aan een meer gepaste en respectvolle weergave op online portalen.

Deze woordenlijst richt zich voornamelijk op drie thema's: migratie en koloniale geschiedenis, gender en seksuele identiteit, en etniciteit en etnisch-religieuze identiteit. Daarnaast zijn er een aantal termen die betrekking hebben op andere minderheidsgemeenschappen. De lijst werd ontwikkeld met input van ondervertegenwoordigde communities en op basis van onderzoek, waarvoor meer dan 100 bestaande woordenlijsten en (academische) publicaties werden geraadpleegd. Met het oog op volledige transparantie vermeldt het document ook bronnen voor de beschrijving van elke term om de zichtbaarheid van deze bronnen te vergroten en het geautomatiseerde gebruik ervan voor de detectie van vertekeningen in archiefdatabases te ondersteunen.

Deze woordenlijst is onvermijdelijk een momentopname. Het document dat u nu voor zich heeft, weerspiegelt de huidige stand van zaken in onze discussies rond deze specifieke termen. Een statisch naslagwerk is het echter niet: deze lijst is bedoeld als een levend document en zal ook na afloop van het project worden bijgewerkt naarmate het discours zich ontwikkelt.

Hou er als lezer/gebruiker van dit document rekening mee dat de woordenlijst ongepaste, gedateerde en anderszins kwetsende termen bevat.

Termen gemarkeerd met een sterretje (*) zijn uitgesloten van detectie door de DE-BIAS-tool omdat ze contextuele informatie vereisen die vaak niet beschikbaar was in de metadata, wat leidt tot valse positieven. De termen op zich kunnen lezers mogelijk wel nuttig vinden als leidraad voor het catalogiseren.

De inhoud van deze PDF is overgenomen uit de machineleesbare DE-BIAS knowledge graph die in januari 2025 beschikbaar was op EU Vocabularies.

Voor opmerkingen en verdere informatie over dit document of de DE-BIAS-tool kunt u contact opnemen met project.debias@gmail.com.

Inhoudstafel

Aboriginal.....	9
Afgod.....	10
Afgoderij.....	11
Afkomst.....	12
Aidspatiënt / HIV-patiënt.....	13
Albino.....	14
Allochtoon.....	15
Andersgeaard.....	16
Autist.....	17
Baboe.....	18
Barbaar.....	19
Bediende.....	20
Bejaarde.....	21
Berber.....	22
Beschaven.....	23
Besje.....	24
Bijgeloof.....	25
Blank.....	26
Bosneger.....	27
Boy.....	28
Brousse.....	29
Bruin.....	30
Clan.....	31
Courtisane.....	32

Cultuurchristen.....	33
De wilden.....	34
Derde leeftijd.....	35
Derde Wereld.....	36
Diaspora.....	37
Doofstom.....	38
Doventaal.....	39
Duts.....	40
Dwerg.....	41
Empowerment.....	42
Eskimo.....	43
Etniciteit.....	44
Evolué.....	45
Exotisch.....	46
Expeditie.....	47
Femme fatale / Mannenverslindster.....	48
Femme.....	49
Formosa.....	50
Gay.....	51
Geaardheid.....	52
Gebrekkige.....	53
Geelheid / Spleet oog / Zwartje.....	54
Gehoorgestoord.....	55
Gekleurd.....	56
Gemeenschap.....	57
Halfbloed.....	58

Handicap.....	59
Hekserij.....	60
Hermafrodiet.....	61
Homo.....	62
Homofiel.....	63
Hottentot.....	64
Idolatrie.....	65
Illegaal.....	66
Illegalen.....	67
Inboorling.....	68
Indiaan.....	69
Indisch.....	70
Indo.....	71
Inheems.....	72
Inlander.....	73
Invalide.....	74
Islamiet.....	75
Jappenkamp.....	76
Jeanette.....	77
Jungle.....	78
Kaffer.....	79
Kaloot.....	80
Kaukasisch.....	81
Ketter.....	82
Knecht.....	83
Koelie.....	84

Koppensneller.....	85
Kroezelkop.....	86
Laaggeschoold.....	87
Lappen.....	88
Leefgebied.....	89
Lokaal.....	90
Marron.....	91
Medicijnman.....	92
Melaatse.....	93
Metis.....	94
Minderheid.....	96
Mohammedaan.....	97
Mongool.....	98
Moor / Morin.....	99
Mulat / Mulattin.....	100
Muzulman / Muzulvrouw.....	101
Neger / Negerin.....	102
Nikker.....	103
Non.....	104
Oerwoud / Rimboe.....	105
Omaatje.....	106
Ontdekken.....	107
Ontwikkeling.....	108
Ontwikkelingshulp.....	109
Ontwikkelingssamenwerking.....	110
Opvoeding.....	111

Oriëntaals.....	112
Ouderling.....	113
Oudje.....	114
Paaps / Papist.....	115
Page.....	116
Pionier.....	117
Politionele actie.....	118
Polygamie.....	119
Primitief.....	120
Prostituee.....	121
Pygmee.....	122
Queer.....	123
Ras.....	124
Redden.....	125
Roodhuid.....	126
Roots.....	127
Santenboetiek.....	128
Saraceen.....	129
Seropositief.....	130
Slaaf / Slavin.....	131
Sloppenwijk / Sloppenbewoner.....	132
Stam.....	133
Stammenstrijd.....	134
Superstitie.....	135
Tamtam.....	136
Toverbeeld.....	137

Traditioneel.....	138
Trans.....	139
Travestiet.....	140
Tropisch.....	141
Tzigaan.....	142
Verlossen.....	143
Verzamelen.....	144
Westers.....	145
Wit.....	146
Zigeuner / Zigeunerin.....	147
Zwart.....	148

Aboriginal

Term(en) in deze context:

Aboriginal

De term 'Aboriginal' komt van de Latijnse woorden ab en origine ('van het begin'). 'Aboriginal' wordt vaak gebruikt om naar de oorspronkelijke bewoners van een plek te omschrijven. 'Aboriginal' houdt onvoldoende rekening met de complexiteit en diversiteit van inheemse volken. Veel inheemse volken in beide landen willen geen 'Aboriginal' genoemd worden en geven de voorkeur aan andere termen die hun identiteit kenmerken, zoals taal, land en clanrelaties.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Is er een alternatief?

Aboriginal Australiërs

Aboriginal personen

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 95.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Afgod

Term(en) in deze context:

Afgod

Afgod', 'valse god' en soortgelijke termen zijn denigrerende termen die in de Abrahamitische religieuze tradities worden gebruikt als aanduiding van cultusbeelden of godheden van niet-Abrahamitische religies aan te duiden. De termen hebben een lange en brede geografische geschiedenis en kunnen het best begrepen worden binnen specifieke tijds- en culturele contexten. In koloniale en missionaire contexten kunnen termen als 'superstitie', 'bijgeloof' of 'afgoderij' een pejoratieve houding ten opzichte van niet-Europese geloofssystemen weerspiegelen.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Wheatley, Jeffrey. "US Colonial Governance of Superstition and Fanaticism in the Philippines." *Method & Theory in the Study of Religion* 30, no. 1 (2018): 21–36. <https://www.jstor.org/stable/26507470>

Wintle, Claire *Colonial Collecting and Display: Encounters With Material Culture From the Andaman and Nicobar Islands*, 2013, <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BB15551574>

Parish, Helen, and William G. Naphy. *Religion and Superstition in Reformation Europe*, 2002. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA61500645>

Afgoderij

Term(en) in deze context:

Afgoderij

Deriving from the Greek εἶδωλον “idol” and λατρεία “latria,” “service, worship,” refers to paying service to a material object. In Judeo-Christian religions, idols were the objects of forbidden worship—objects designated as “other”—and idolatry was a sin. 'Idol', 'false god' and similar terms are to be considered derogatory terms used in Abrahamic religious traditions to indicate cult images or deities of non-Abrahamic religions, as well as other competing entities or objects to which particular importance is attributed. The terms idol and idolatry have long and wide geographical histories, and an ever-changing relationship with religion and art in the period from the Renaissance to the present in the West; they are best understood within specific temporal and cultural contexts. In colonial and missionary settings, and couched in colonial narratives based the so-called 'civilizing mission', 'idolatry', very much like western concepts such as 'fetishism', inferiorizes belief systems around cultic images or deities of the colonized.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Is er een alternatief?

Niet-westerse religie

Bron:

Ganguly, Swagato. “Idolatry: Concept and Metaphor in Colonial Representations of India.” *South Asian History and Culture* 8, no. 1 (December 9, 2016): 19–91.

<https://doi.org/10.1080/19472498.2016.1260353>

Boldrick, Stacy. “Idol and Idolatry.” *Oxford Research Encyclopedia of Religion*, June 21, 2023.

<https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199340378.013.781>

Afkomst

Term(en) in deze context:

Afkomst

'Afkomst' is op zich geen controversiële term, maar de term wordt vaak gebruikt om aan iemand te vragen waar hij of zij geboren is. Omdat de vraag vaak gesteld wordt aan mensen waarvan op basis van hun uiterlijk aangenomen wordt dat zij ergens anders vandaan komen dan uit Nederland, kan de term in deze context wel als gevoelig ervaren worden.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Is er een alternatief?

Marokkaans-Nederlands

Persoon met een Surinaamse achtergrond

Surinaams-Nederlands

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 95.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Aidspatiënt / HIV-patiënt

Term(en) in deze context:

Aidspatiënt

HIV-patiënt

De term patiënt impliceert dat de persoon niet in staat is voor zichzelf te zorgen en werkt stigmatiserend. Patiënt kan alleen gebruikt worden in een medisch-klinische context maar dan zonder hiv ervoor. Daarnaast kan het zijn dat iemand met hiv zich niet ziet als patiënt en zo ook niet benaderd wilt worden. Je hebt het over een persoon, een mens.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Mensen die leven met hiv

Persoon met hiv

Bron:

Hiv vereniging, Taalwijzer, n.d., accessed April 2, 2024,

<https://www.hivvereniging.nl/downloads/vereniging/138-woordenlijst-masterbestand/file>

Albino

Term(en) in deze context:

Albino

Iemand met albinisme heeft soms een lichte kleur van de huid, de ogen en/of de haren. Dat komt omdat er niet genoeg van de kleurstof melanine wordt gemaakt. Melanine zorgt voor de kleur van de ogen, de huid en het haar. Kenmerken kunnen van persoon tot persoon verschillen. Deze term reduceert mensen tot deze kenmerk, wat als kwetsend kan ervaren worden.

Hoe te gebruiken?

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Is er een alternatief?

Persoon met albinisme

Bron:

"Culturen En Landen" Jaja, February 3, 2022, accessed March 28, 2024, <https://jaja.be/dossier-inclusief-taalgebruik/culturen-en-landen/>

"Albinisme," erfelijkheid.nl, n.d., accessed March 28, 2024, <https://www.erfelijkheid.nl/ziektes/albinisme>

Allochtoon

Term(en) in deze context:

Allochtoon

'Allochtoon' ('van een andere grond/locatie'), oorspronkelijk een geologische term, werd in de jaren 1970 geïntroduceerd als identiteitscategorie, ter vervanging voor 'immigrant' dat een steeds negatievere connotatie kreeg. De term was generiek bedoeld: om iemand te benoemen die zelf, of waarvan een ouder buiten Nederland geboren was. Subcategorieën: 'westerse' en 'niet-westerse' allochtonen, om verschillende categorieën buitenstaanders te onderscheiden. De term is geleidelijk aan gebruikt voor mensen die zichtbaar anders lijken. De term is impopulair geworden bij beleidsmakers en publiek en sommige overheden besloten het woord niet meer te gebruiken.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Marokkaans-Nederlands

Persoon met een Surinaamse achtergrond

Surinaams-Nederlands

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 96.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Andersgeaard

Term(en) in deze context:

Andersgeaard

De termen geaardheid of andersgeaardheid zijn wat verouderd. Andersgeaardheid omdat het insinueert dat er een norm is, met daarnaast afwijkende vormen. Geaardheid omdat het weinig zegt – je kunt evengoed een introverte aard/geaardheid hebben. Het suggereert ook dat iemands seksualiteit per definitie vastligt, terwijl die fluïde kan zijn of evolueert.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Seksuele oriëntatie

Seksuele geaardheid

Seksuele voorkeur

Bron:

“Gevoelig Lexicon,” De Standaard, n.d., accessed April 2, 2024, <https://www.standaard.be/voelig-lexicon>

Autist

Term(en) in deze context:

Autist

Zeg niet 'autist' maar 'persoon met autisme'. Zelfstandige naamwoorden als mindervalide, andersvalide en gehandicapte gebruiken we niet, omdat ze als kwetsend ervaren worden en ze de persoon tot zijn beperking reduceren. Op die manier zeggen we ook niet autist, albino, ADHD'er.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Bron:

"Gevoelig Lexicon," De Standaard, n.d., accessed April 2, 2024, <https://www.standaard.be/voelig-lexicon>

Baboe

Term(en) in deze context:

Baboe

'Baboe' is een term die vaak voorkomt in beschrijvingen van schilderijen en foto's: een persoon die in andermans huishouden werkzaam is om taken te verrichten zoals koken en schoonmaken, of ter assistentie. De term veronderstelt op zich geen uitbuiting hoewel zij een hiërarchische relatie op basis van klasse en macht beschrijven die soms gekenmerkt wordt door uitbuiting. De complexe relaties die bedienden kunnen hebben met hun meesters maken het niet makkelijk om een oordeel te vellen over de rol van de bediende of de omstandigheden waaronder deze leefde.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 98.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Barbaar

Term(en) in deze context:

Barbaar

De term 'barbaar' komt uit de klassieke oudheid en verwees naar mensen met een onbekende taal of cultuur. Vanaf de 16de eeuw werden kaarten en reisverslagen gemaakt die naar Noord-Afrika verwezen als 'Barbarije' en naar de inwoners als 'barbaren'. Deze woorden kregen in de volgende eeuwen een steeds negatievere associatie met piraterij en de slavenhandel en de betekenis van 'barbaar' veranderde in "onbeschaafd". Tegenwoordig wordt de term gebruikt om aan te geven dat iets of iemand niet voldoet aan de algemeen aanvaarde normen en waarden (van de hogere sociale klassen).

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 97.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Bediende

Term(en) in deze context:

Bediende

'Bediende' is een term die vaak voorkomt in beschrijvingen van schilderijen en foto's: een persoon die in andermans huishouden werkzaam is om taken te verrichten zoals koken en schoonmaken, of ter assistentie. De term veronderstelt op zich geen uitbuiting hoewel zij een hiërarchische relatie op basis van klasse en macht beschrijven die soms gekenmerkt wordt door uitbuiting. De complexe relaties die bedienden kunnen hebben met hun meesters maken het niet makkelijk om een oordeel te vellen over de rol van de bediende of de omstandigheden waaronder deze leefde.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 98.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Bejaarde

Term(en) in deze context:

Bejaarde

Bejaarde is een verouderde term en het gebruik ervan wordt afgeraden. Alleen eventueel voor hoogbejaarden kan het gebruikt worden.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

"Gevoelig Lexicon," De Standaard, n.d., accessed April 2, 2024, <https://www.standaard.be/voelig-lexicon>

Berber

Term(en) in deze context:

Berber

'Berber' verwijst naar diverse groepen mensen die in verschillende landen in het noorden van Afrika leven. De term stamt uit de klassieke oudheid en verscheen voor het eerst in Arabische manuscripten in 900 v.C. Velen denken echter ten onrechte dat de term door Europeanen gecreëerd is en gerelateerd is aan de term 'barbaar' (zie: Barbaar). Hoewel nog steeds gebruikt door veel mensen die zichzelf als Berber beschouwen, raakt het uit de gratie en geven steeds meer mensen de voorkeur aan de term 'Amazigh'.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Is er een alternatief?

Imazighen

Amazigh

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 99.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Beschaven

Term(en) in deze context:

Beschaven

Beschavingsmissie

Het concept 'beschaven' staat in verband tot de vermeende superioriteit van de eigen 'beschaving' over alle andere voorop en wijst de koloniserende macht de taak, of veeleer de 'missie', toe om die ondergeschikte samenlevingen op te tillen tot het niveau van de eigen cultuur. (...) Dit discours, vooral gangbaar in Europa tijdens de negentiende en vroege twintigste eeuw, werd gevoed door raciale en culturele vooroordelen over niet-Europese samenlevingen. Het werd ingezet door kolonistoren om de overheersing van de gekoloniseerden te rechtvaardigen.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

11.11.11 et al., "Woordenlijst Met Termen Over Dekolonisatie," 2021, accessed April 2, 2024, <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Besje

Term(en) in deze context:

Besje

Wanneer deze term iemand op leeftijd aanduidt heeft het een betuttelende en denigrerende betekenis.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Bron:

"Gevoelig Lexicon," De Standaard, n.d., accessed April 2, 2024, <https://www.standaard.be/voelig-lexicon>

Bijgeloof

Term(en) in deze context:

Bijgeloof

Bijgeloof en aanverwante termen hebben een lange en brede geografische geschiedenis. In de Abrahamitische religieuze tradities werden ze gebruikt om niet-orthodoxe opvattingen en gebruiken buiten maar ook binnen de eigen geloofsgemeenschap aan te duiden. In koloniale en missionaire contexten werden dergelijke pejoratieve termen aangewend om niet-christelijke geloofssystemen in de kolonies te beschrijven.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Jeffrey Wheatley, "US Colonial Governance of Superstition and Fanaticism in the Philippines." *Method & Theory in the Study of Religion* 30, no. 1 (2018): 21–36. <https://www.jstor.org/stable/26507470>

Claire Wintle, "Colonial Collecting and Display: Encounters with Material Culture from the Andaman and Nicobar islands," (Berghahn, 2013), p. 21

H. Parish & W. G. Naphy, "Religion and superstition in reformation Europe," (Manchester University Press, 2002), p. 1

Blank

Term(en) in deze context:

Blank

In Nederland wordt 'blank' vaak in plaats van 'wit' gebruikt. De term wordt gebruikt als identiteitscategorie en deelt zijn genealogie met andere termen, zoals bijvoorbeeld zwart (afkomstig uit het Latijn). De term komt voort uit de raciale wetenschappen in de 18de en 19de eeuw. Van Dale definieert 'blank' onder andere als 'niet bekleet' en 'niet gekleurd'. Zulke connotaties van het woord hebben tot kritiek geleid van de antiracisme-beweging, die er voor pleit om de term te vervangen door de term 'wit'.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om objecten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Is er een alternatief?

Wit

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 100.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Bosneger

Term(en) in deze context:

Bosneger

In het Nederlands komt de term 'bosneger' voort uit de termen 'bosch' en 'neger'. Het was een pejoratieve term voor Afrikanen (en hun afstammelingen) die aan de slavernij ontsnapten in Suriname en de Guyana's en in bergachtige gebieden gingen wonen. Hiervandaan vochten zij tegen kolonisatie.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 102.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Boy

Term(en) in deze context:

Boy

Paternalistische term voor een Congolese mannelijke huishoudhulp die werkte in Belgische huishoudens in de kolonie. Dat het vaak om volwassen personen ging draagt bij aan het (letterlijk) kleinerende effect van deze term.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Luka Vandebroek, "Memories of Congo: An Autoethnographic Exploration of How My Grandparents' Generation in My Belgian Family Negotiate Colonial Memories Using Photo-elicitation," Scriptieprijs, 2022, accessed April 2, 2024, <https://www.scriptiebank.be/scriptie/2022/memories-congo-autoethnographic-exploration-how-my-grandparents-generation-my-belgian>

Brousse

Term(en) in deze context:

Brousse

Een gebied in tropische landen dat begroeid is met lage vegetatie, struiken, kleine bomen. De term brousse wordt in koloniale contexten ook gebruikt als aanduiding van afgelegen plaatsen, ver van de eigen, gekende wereld, waardoor het ook tegenstellingen suggereert met 'moderniteit', 'beschaving' en 'cultuur'.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

*"brousse," in Het Vlaams Woordenboek, accessed April 2, 2024,
<https://www.vlaamswaardenboek.be/definitie/term/brousse>*

Bruin

Term(en) in deze context:

Bruin

De term 'bruin' werd en wordt gebruikt als raciale classificering van mensen op basis van hun huidskleur. Hoewel de term in die context vooral pejoratieve connotaties heeft, wordt hij in het Nederlands steeds vaker ook gebruikt als zelf-identificatie. Dit gebeurt mede in navolging van de Brown Pride-beweging in de Verenigde Staten die daar eerst in de jaren 1960 opgang maakte.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

De term kan worden gebruikt als het gaat om objecten, dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Is er een alternatief?

Persoon van kleur

Mensen van kleur

Bron:

"Culturen En Landen" Jaja, February 3, 2022, accessed March 28, 2024, <https://jaja.be/dossier-inclusief-taalgebruik/culturen-en-landen/>

George Mariscal, Brown-eyed Children of the Sun: Lessons from the Chicano Movement, 1965-1975 (UNM Press, 2005)

Clan

Term(en) in deze context:

Clan

Afhankelijk van de bedoelde samenlevingen of groepen kan het gebruik van termen als 'clan' of 'stam' negatieve connotaties hebben. Het zijn antropologische termen gebaseerd op Westerse vooruitgangsmoedellen, die associaties impliceren met minder 'geavanceerde' samenlevingsvormen en onstabiele vormen van sociale organisatie. 'Clans' worden daarnaast ook vaak verbonden met eigenschappen als geheimzinnig, ondoorzichtig en corrupt. Als koloniale aanduidingen zijn 'stam', 'etnie' en 'clan' vaak oneigenlijke etnologische categorieën of administratieve indelingen die geen reële grond hebben. In sommige gevallen hebben ze zelfs geleid tot reële conflicten binnen tussen gekoloniseerde gemeenschappen.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Bron:

Margaux Vinez, "Division of the Commons and Access to Land on the Frontier: Lessons From the Colonial Legacy in the Democratic Republic of Congo," Paris School of Economics, February 15, 2017, <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/748201495654708183-0010022017/original/B2historyabca.pdf>

Courtisane

Term(en) in deze context:

Courtisane

Deze term duidt op (meestal) vrouwen die voor hun beroep of als bijverdienste tegen betaling seksuele handelingen verrichten. Het woord 'courtisane' is, net als 'prostitutie', afkomstig uit het Frans en betekent zo ongeveer 'iemand die beschikbaar wordt gesteld voor seks'.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Sekswerker

Bron:

Van Gogh Museum, "Inklusieve Schrijfwijzer," 2022, 25, https://assets.vangoghmuseum.nl/ae8c8952-116a-48f5-bc48-d50559e5e900/Van-Gogh-Museum_Schrijfwijzer?c=f156c71a8c6a3f7193f25395efc9fb949fbf4e7c606d7ea9410c535ee290b35f

Cultuurchristen

Term(en) in deze context:

Cultuurchristen

Officieel verwijst deze term naar een christen die niet zozeer gelooft in het bestaan van een godheid of een goddelijk wezen maar een meer instrumentele visie op het geloof aanhangt. Voor christenen die wel geloven maar niet praktiseren kan deze term echter neerbuigend overkomen.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

Willemyns, Roland, and Wim Vandenbussche. "Over Kaloten, Tsjeven en andere Cistjes. Verwensingen in 19de-eeuwse politieke teksten." Leven Met Woorden, January 1, 2007, 339-51.
<https://researchportal.vub.be/en/publications/over-kaloten-tsjeven-en-andere-cistjes-verwensingen-in-19de-eeuws>.<https://www.historicalsociolinguistics.be/wp-content/uploads/2020/09/Willemyns-Vandenbussche-2007-Verwensingen-19e-Eeuw.pdf>

De wilden

Term(en) in deze context:

De wilden

Deze term betekent letterlijk 'woest' of 'woesteling', 'ongetemd' en 'onmaatschappelijk'. In ons tegenwoordige taalgebruik heeft het woord een denigrerende lading. Het reduceert mensen haast tot iets dierlijks. Dit maakte het ten tijde van het kolonialisme makkelijker om mishandeling van gekoloniseerde volkeren en tot slaaf gemaakten te legitimeren.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Van Gogh Museum, "Inklusieve Schrijfwijzer," 2022, 24, https://assets.vangoghmuseum.nl/ae8c8952-116a-48f5-bc48-d50559e5e900/Van-Gogh-Museum_Schrijfwijzer?c=f156c71a8c6a3f7193f25395efc9fb949fbf4e7c606d7ea9410c535ee290b35f

Derde leeftijd

Term(en) in deze context:

Derde leeftijd

Derde leeftijd: Dit is een verouderde term. Er bestaat niet zoiets als dé oudere en dus ook niet zoiets als een derde leeftijd, en dus ook geen vierde leeftijd. Beter niet iedereen onder één noemer brengen, want de verschillen tussen al deze mensen zijn te groot. De groep beslaat ongeveer een vijfde van de bevolking en is enorm divers en bestaat uit verschillende generaties en levensstijlen.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2023/02/10/derde-leeftijd-vierde-leeftijd/>

Derde Wereld

Term(en) in deze context:

Derde Wereld

Deze term is een overblijfsel van de Koude Oorlog-politiek. De wereld werd toen verdeeld op basis van politieke en economische oriëntaties of allianties: 'Eerste Wereld' beschrijft de Verenigde Staten en bondgenoten (Japan, Canada en West-Europa), terwijl het communistische blok (China, USSR, Cuba en Oost-Europa), de 'Tweede Wereld' vormden. 'Derde Wereld' werd voor het eerst gebruikt in 1952 voor landen georiënteerd op de Eerste noch de Tweede Wereld. De term evolueerde tot verwijzing naar de armste landen en regio's. Steeds meer mensen vinden dat de term simplistisch en daarom ongeschikt is.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 103.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Diaspora

Term(en) in deze context:

Diaspora

Diaspora' verwijst etymologisch naar een grootschalige verspreiding van een volk over verschillende delen van de wereld. De Joodse diaspora die begon met de ondergang van het koninkrijk Juda was eeuwenlang de enige connotatie van het woord. Niet iedereen is gelukkig met deze term, omdat het mensen blijft linken aan hun land van herkomst. Bovendien suggereert een uitdrukking als 'de Afrikaanse diaspora in België' verkeerdelijk dat dit een homogene groep is: Afrika omvat een veelvoud aan culturen en niet iedereen met een vergelijkbare herkomst beleeft hun etniciteit op dezelfde manier.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Bron:

11.11.11 et al., "Woordenlijst Met Termen Over Dekolonisatie," 2021, accessed April 2, 2024, <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Doofstom

Term(en) in deze context:

Doofstom

Heeft een denigrerende bijklank en benadrukt het audiologische probleem. Bovendien zijn dove mensen niet stom. Deze term wordt eerder gebruikt voor mensen met technische problemen aan hun stembanden of spraakorgaan en is niet van toepassing bij dove mensen in het algemeen. Daarenboven heeft de term 'doofstom' een negatieve bijbetekenis: stom doet denken aan dom, wat dove mensen niet zijn.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Doof

Bron:

"Correcte Terminologie," Doof Vlaanderen, January 10, 2024, accessed April 2, 2024, <https://www.doof.vlaanderen/doof-vgt/correcte-terminologie-0>

Doventaal

Term(en) in deze context:

Doventaal

Er is niet zoiets als 'doventaal'. Dove mensen kunnen op verschillende manieren communiceren. Bedoel je gebarentaal, meer bepaald VGT, de Vlaamse gebarentaal, noem dat dan ook zo. Die verschilt wel wezenlijk van Nederlands met gebaren (NmG).

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2016/11/16/mindervalide/>

Duts

Term(en) in deze context:

Duts

Denigrerende aanduiding voor iemand die vaak pech heeft; iemand die op het verkeerde moment op de verkeerde plaats is; iemand die in het verdomhoekje zit; iemand waarmee jij medelijden hebt.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

"duts," in ANW (Algemeen Nederlands Woordenboek), accessed April 2, 2024, <https://anw.ivdnt.org/article/duts>

Dwerg

Term(en) in deze context:

Dwerg

Dwerggroei (Achondroplasie) is een medische of genetische aandoening van kleine mensen. Als de term 'dwerg' niet binnen de medische context wordt gebruikt, geldt die als belediging. De term wordt in het Nederlands gebruikt sinds de 14de eeuw. Toen had het de connotatie van monsterlijk. Satirische verbeeldingen van kleine mensen komen vaak voor in Europese kunst, literatuur en film. In 19de- en vroeg 20ste-eeuwse koloniale tentoonstellingen, freak shows en circussen werden mensen met dwerggroei gezien als abnormaal 'anders'. Vergelijkbare termen zijn 'lilliputter' en 'pygmee'.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Is er een alternatief?

Iemand met dwerggroei

Persoon van kleine lengte

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 104.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Empowerment

Term(en) in deze context:

Empowerment

Deze uitdrukking valt voor wat betreft reddersyndroom in dezelfde categorie als 'een stem' of 'een gezicht' geven. Daarbij is het onfraaie verbastering van een Engels woord. De vaak gebruikte vertaling 'in je kracht staan' of 'zetten' is ook geen goede optie.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Is er een alternatief?

Versterken

Bron:

Seada Nourhussen, "Met Deze Koloniale Taal Stoppen We - OneWorld," OneWorld, 13 September 2019, accessed April 2, 2024, <https://www.oneworld.nl/mensenrechten/met-deze-taal-stoppen-we/>

Eskimo

Term(en) in deze context:

Eskimo

De term 'Eskimo' (Esquimaux) verwijst naar mensen in de (sub-)Arctische regio's in Noord-Amerika, Groenland en Noordoost-Siberië. De term is nooit algemeen gebruikt door leden van de gemeenschap om zichzelf te beschrijven, omdat ze hun eigen termen hanteren. Men is het niet eens over de taalkundige oorsprong van het woord. Vandaag de dag wordt de term beter aanvaard in Alaska dan in Canada en Groenland, waar 'Eskimo' een pejoratieve betekenis heeft. De term komt nog zelden voor in officieel gebruik.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 105.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Etniciteit

Term(en) in deze context:

Etniciteit

‘Etniciteit’ verwijst naar de gedeelde sociale, culturele of historische ervaringen en praktijken van een groep mensen, bijvoorbeeld taal, religie of kleding, een nationale of regionale achtergrond. Mensen die deze kenmerken delen, worden gezamenlijk omschreven als ‘etnische groep’. Hoewel dit een neutrale categorie lijkt, wordt het vaak gebruikt voor iemand of iets dat afwijkt van de norm of buitenlands is. Wanneer het over mensen gaat, wordt de term geassocieerd met minderheidsgroepen. Iedereen heeft echter een etnische identiteit. Etniciteit wordt soms verward met ras en door velen ten onrechte gebruikt als alternatief.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 106.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Evolué

Term(en) in deze context:

Evolué

Franse term gebruikt in de koloniale periode in Algerije, Congo en Niger voor bepaalde 'bevolkingsklassen'. In Belgisch-Congo verwees hij naar Congolezen die deel uitmaakten van de lokale elite, en in de ogen van de koloniale administratie voldoende geëuropeaniseerd waren. Vanaf 1948 werd hun status in de wet verankerd en konden ze aanspraak maken op een 'carte du mérite civique', vanaf 1952 ook 'immatriculation'. Daarvoor moesten ze 'bewijzen' dat ze voldoende 'ontwikkeld' waren. De term weerspiegelt het paternalisme en racisme eigen aan het koloniale systeem in kwestie.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Gillian Mathys, "Gender en seksualiteiten," Bijzondere commissie belast met het onderzoek over Congo-Vrijstaat (1885-1908) en het Belgisch koloniaal verleden in Congo (1908-1960), Rwanda en Burundi (1919-1962), de impact hiervan en de gevolgen die hieraan dienen gegeven te worden (2022), p. 252, <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/55/1462/55K1462003.pdf>

Exotisch

Term(en) in deze context:

Exotisch

De term 'exotisch' komt van het oude Griekse woord 'exōtikós', wat letterlijk 'van buitenaf' betekent. In het Nederlands heeft het altijd buitenlands/vreemd betekent. De term is vervlochten geraakt met het concept van de (raciale en seksuele) 'ander'. De term 'exotisch' wordt vaak gebruikt om planten en dieren te beschrijven, maar wordt ook gehanteerd wanneer het over mensen (meestal mensen van kleur) gaat. In dat geval heeft het de connotatie anders te zijn dan de norm, vooral met betrekking tot iemands uiterlijk, maar ook naam. Soms heeft het een sensuele connotatie.

Hoe te gebruiken?

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 107.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Expeditie

Term(en) in deze context:

Expeditie

Een schijnbaar neutrale term die vaak eufemistisch gebruikt werd om expansionistische en koloniale activiteiten aan te duiden. Zo waren er de expedities voorafgaand aan de oprichting van de Onafhankelijke Congostaat gebeurden in opdracht van koning Leopold II van België met als officieel doel het stroomgebied van de Congo te verkennen. Het filantropisch en abolitionistisch karakter van de expedities van Association internationale africaine (1876) en Association internationale du Congo (1878) verhulde echter een ander doel: het verkennen en vervolgens stichten van een kolonie.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

"Expedities Voorafgaand Aan De Oprichting Van De Onafhankelijke Congostaat," Wikipedia, June 29, 2022, accessed April 2, 2024, https://nl.m.wikipedia.org/wiki/Expedities_voorafgaand_aan_de oprichting_van_de_Onafhankelijke_Congostaat

Femme fatale / Mannenverslindster

Term(en) in deze context:

Femme fatale

Mannenverslindster

Deze term verwijst naar een archetype dat in kunst en literatuur voorkomt, voorgesteld als een vrouw die haar schoonheid en seksualiteit gebruikt om mannen te verleiden en in het ongeluk te storten.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Van Gogh Museum, "Inklusieve Schrijfwijzer," 2022, 24, https://assets.vangoghmuseum.nl/ae8c8952-116a-48f5-bc48-d50559e5e900/Van-Gogh-Museum_Schrijfwijzer?c=f156c71a8c6a3f7193f25395efc9fb949fbf4e7c606d7ea9410c535ee290b35f

Femme

Term(en) in deze context:

Femme

Een term die ontstond in het begin van de 20ste eeuw om te verwijzen naar lesbische vrouwen met een eerder vrouwelijke uitstraling, of expressie die traditioneel geassocieerd wordt met vrouwelijkheid. De term werd gepopulariseerd in de Amerikaanse queer barcultuur van de jaren 50. De term heeft doorheen de jaren lichte betekenisverschuivingen gezien. Vandaag kan de term gebruikt worden door elke LGBTQI+ persoon met een expressie die traditioneel geassocieerd wordt met vrouwelijkheid.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

"Woordenlijst," Çavaria, n.d., accessed April 2, 2024, <https://www.cavaria.be/woordenlijst>

Formosa

Term(en) in deze context:

Formosa

Koloniale benaming voor Taiwan, letterlijk 'mooi eiland' in het Portugees. Berucht vanwege Nederlandse overheersing in de 17e eeuw die oorspronkelijke bewoners dwong afstand te doen van hun tradities. Het gebruik van de naam 'Formosa' staat bovendien onder druk vanwege afwijzende houding door China. De naam 'Formosa' wordt soms nog gebruikt als kwaliteitsaanduiding in de thee-industrie. Taiwan is de huidige officiële benaming van het land

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

"Woordwijzer Om Thee, Koffie En Chocolade Te Dekoloniseren," Evermore, July 14, 2020, accessed april 2, 2024, <https://evermorethee.nl/woordwijzer-om-thee-koffie-en-chocolade-te-dekoloniseren/>

Gay

Term(en) in deze context:

Gay

'Gay' is een veelgebruikte term om te verwijzen naar niet-heteroseksuele seksualiteit, vooral bij mannen. 'Gay' heeft de voorkeur boven de algemene medische en juridische term 'homoseksueel'. Hoewel 'gay' in het Nederlands door mensen wordt gebruikt om zichzelf te beschrijven, wordt de term in de dagelijkse context vaak door anderen gebruikt met een negatieve bedoeling. Ook 'homo' wordt gebruikt als een scheldwoord.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 108.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Geaardheid

Term(en) in deze context:

Geaardheid

Voor sommige groepen is de term (seksuele) geaardheid verouderd. De term suggereert dat iemands seksualiteit of seksuele voorkeur steeds vastligt, terwijl die kan variëren in tijd of in intensiteit.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Seksuele oriëntatie

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2023/02/15/geaardheid/>

Gebrekkige

Term(en) in deze context:

Gebrekkige

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om een bijvoeglijk naamwoord; het gebruik als zelfstandig naamwoord dat verwijst naar mensen wordt afgeraden. Zelfstandige naamwoorden als mindervalide, andersvalide en gehandicapte worden als kwetsend ervaren omdat ze de persoon tot hen beperking reduceren. In plaats hiervan kunnen we spreken van een persoon met een (fysieke, mentale, visuele, auditieve) handicap of beperking.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Bron:

"Gevoelig Lexicon," De Standaard, n.d., accessed April 2, 2024, <https://www.standaard.be/gevoelig-lexicon>

Geelhuid / Spleetoog / Zwartje

Term(en) in deze context:

Geelhuid

Spleetoog

Zwartje

Behoort tot de termen die we niet (meer) gebruiken om mensen of gemeenschappen te benoemen (gerelateerd aan afkomst, etniciteit en huidskleur). Deze term reduceert mensen tot een lichaamskenmerk en is beledigend.

Hoe te gebruiken?

Hoogst ongepast en beledigend, wij raden elk gebruik af.

Is er een alternatief?

Persoon van Oost-Aziatische herkomst

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/>

"Spleetoog," WikiWoordenboek, n.d., accessed April 2, 2024, <https://nl.wiktionary.org/wiki/spleetoog>

Gehoorgestoord

Term(en) in deze context:

Gehoorgestoord

Het is niet omdat mensen een stoornis hebben, dat ze ook gestoord zijn. We spreken van 'slechthorenden'.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Slechthorend

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2016/11/16/mindervalide/>

Gekleurd

Term(en) in deze context:

Gekleurd

"'Gekleurd' is een controversiële term waarmee iemand (of een groep mensen) wordt beschreven met een gemengde afkomst: wit Europees enerzijds en niet-wit anderzijds, bijvoorbeeld mensen van Afrikaanse of Aziatische afkomst. In sommige gevallen wordt de term gebruikt voor zwarte mensen. 'Gekleurd' kent verschillende gebruiksgeschiedenissen en betekenissen over de wereld, maar wordt over het algemeen als beledigend beschouwd. In Zuid-Afrika beschrijft de term bijvoorbeeld iemand van gemengde afkomst, waaronder Khoisan, Maleis en wit. In de VS werd de term voorheen vooral gebruikt voor zwarte mensen of de zwarte gemeenschap, en is restrictiever dan de vergelijkbare term 'iemand/mensen van kleur'. In Nederland wordt de term eveneens voor zwarte mensen of mensen van gemengde afkomst gebruikt. Er bestaan verschillende aan elkaar verbonden varianten op de term, zoals 'gekleurd', 'met een kleurtje' of 'met een donkerdere huidskleur'. Het gebruik hiervan grijpt terug op het raciale idee van witheid als norm, en de termen worden steeds meer beschouwd als ongepast en denigrerend. Steeds meer mensen omarmen de Amerikaanse identiteitscategorie 'iemand/mensen van kleur' (in het Engels afgekort tot POC). De categorie 'zwarte en niet-zwarte mensen van kleur' wordt tegenwoordig ook steeds vaker gebruikt om niet-witte mensen te omschrijven. Hoewel de termen 'zwart' en 'mensen van kleur' voor velen algemeen aanvaardbare termen blijven, is het beter om die termen te gebruiken die mensen zelf gebruiken en respectvol vinden."

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

De term kan worden gebruikt als het gaat om objecten, dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Is er een alternatief?

Mensen van kleur

Iemand van kleur

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 109.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Gemeenschap

Term(en) in deze context:

Gemeenschap

Als aanduiding van een bepaalde sociale entiteit wordt deze term vaak gebruikt als een neutraler alternatief voor bijvoorbeeld 'stam', 'clan' of 'ethnie'. Echter, wanneer 'gemeenschap' gebruikt wordt als aanduiding van een samenleving met een gevestigde administratieve, economische en sociale structuur, dan kan ze (moedwillig of onbewust) het effect beogen deze samenleving te depolitiseren en haar autoriteit over een bepaalde regio te destabiliseren.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

Halfbloed

Term(en) in deze context:

Halfbloed

De term 'halfbloed' is net als 'volbloed' ontstaan in samenhang met de 18de- en 19de- eeuwse ideeën over rassenverschillen. Dit waren de hoogtijdagen van de raciale wetenschappen, die gebaseerd waren op het idee van het bestaan van biologische verschillen tussen rassen (zie: Ras). Bloed, zo dacht men toen, was de drager van hiërarchische eigenschappen, waarbij het ene soort bloed superieur was aan andere. De term wordt meestal gebruikt voor mensen met een gemengde afkomst, namelijk wit en Europees, en niet-wit. De term is vergelijkbaar met termen zoals 'mulat' en 'mesties'.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Gemengd

Van gemengde afkomst

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 110.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Handicap

Term(en) in deze context:

Handicap

'Handicap' is een paraplueterm om verschillende vormen van geestelijke of lichamelijke beperkingen te beschrijven. In de afgelopen jaren is de term vooral in West-Europa en de Verenigde Staten steeds meer vervangen door 'beperking'. Aan het begin van de 20ste eeuw werd de term gebruikt om iemands onvermogen om 'normaal' te functioneren aan te duiden. Vanaf de jaren 1970 werden dit concept en gerelateerde woorden steeds meer bekritiseerd. Activisten stelden dat een beperking geen individueel probleem is dat moet worden verholpen, maar dat de samenleving het leven met een beperking problematiseert.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Is er een alternatief?

Mensen met een beperking

Persoon met een beperking

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 111.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Hekserij

Term(en) in deze context:

Hekserij

Magie

Magiër

Tovenaars

Toverij

Koloniale, missionaire interpretatie en misvatting van niet-Europese vormen van metafysische spiritualiteit. Zo gebruikten missionarissen in Belgisch-Congo termen als 'toverij', 'magie' en 'hekserij' om lokale kosmologieën te beschrijven. Termen die tot dan toe voorbehouden waren voor deviaties binnen het christelijke geloof, gebruikte men nu om niet-Europese spirituele ideeën en praktijken te beschrijven als 'primitief' en 'heterodox' en dus potentieel gevaarlijk.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Ceuppens, Bambi. 2003. Congo made in Flanders? Koloniale Vlaamse visies op Blank en Zwart in Belgisch Congo. Gent: Academia Press

(Jonas Van Mulder, KADOC)

Hermafrodiet

Term(en) in deze context:

Hermafrodiet

'Hermafrodiet' wordt gezien als een ouderwetse en stigmatiserende term, die mensen pathologiseert die geboren zijn met de geslachtsorganen van beide geslachten.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Intersekse

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 112.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Homo

Term(en) in deze context:

Homo

'Homoseksueel' is een medische en juridische term waarmee verwezen wordt naar niet-heteroseksuele seksualiteit. De term als zodanig werd halverwege de 19de eeuw uitgevonden als een abnormale identiteitscategorie om mensen te onderscheiden die seksuele handelingen verrichtten met iemand van hetzelfde geslacht.

Homoseksualiteit is, en wordt nog steeds op verschillende plaatsen in de wereld beschouwd als zondig, crimineel of een geestesziekte. De term wordt soms geringschattend of als scheldwoord gebruikt, en dan vooral in de afkorting 'homo'.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 113.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Homofiel

Term(en) in deze context:

Homofiel

Verouderd woord voor homoseksueel, homo of gay.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2023/02/10/homofiel/>

Hottentot

Term(en) in deze context:

Hottentot

De term 'Hottentot' verwijst naar de Khoikhoi volken in het westen van Zuid-Afrika. Het is een Nederlandse koloniale term die voor het eerst werd gebruikt in de 17de eeuw en die gebaseerd was op een imitatie van de klank van de taal van de Khoikhoi. 'Hottentot' had de connotatie van cultureel achterlijk of primitief, stereotypen die werden gecreëerd in de vroege koloniale periode. In de 19de eeuw werden Khoikhoi mensen met geweld uitgebuit. Ook werden ze tentoongesteld, als illustratie van een primitief type. Eerst als entertainment, maar later in het kader van wetenschappelijke koloniale kennis. Een bekend voorbeeld was de zogenaamde Hottentot Venus, Sarah Baartman, die vanaf 1810-1815 in Europa werd getoond. Haar stoffelijk overschot werd tot 1974 in een Frans museum tentoongesteld en pas in 2002 teruggebracht naar Zuid-Afrika.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Is er een alternatief?

Khoisan

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 114.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Idolatrie

Term(en) in deze context:

Idolatrie

Deriving from the Greek εἶδωλον “idol” and λατρεία “latria,” “service, worship,” refers to paying service to a material object. In Judeo-Christian religions, idols were the objects of forbidden worship—objects designated as “other”—and idolatry was a sin. 'Idol', 'false god' and similar terms are to be considered derogatory terms used in Abrahamic religious traditions to indicate cult images or deities of non-Abrahamic religions, as well as other competing entities or objects to which particular importance is attributed. The terms idol and idolatry have long and wide geographical histories, and an ever-changing relationship with religion and art in the period from the Renaissance to the present in the West; they are best understood within specific temporal and cultural contexts. In colonial and missionary settings, and couched in colonial narratives based the so-called 'civilizing mission', 'idolatry', very much like western concepts such as 'fetishism', inferiorizes belief systems around cultic images or deities of the colonized.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Is er een alternatief?

Niet-westerse religie

Bron:

Swagato Ganguly, “Idolatry: Concept and Metaphor in Colonial Representations of India,” *South Asian History and Culture* 8, no. 1 (December 9, 2016): 19–91, <https://doi.org/10.1080/19472498.2016.1260353>

S. Boldrick, “Idol and Idolatry,” in *Oxford Research Encyclopedia of Religion*, June 21, 2023, accessed December 15, 2023

Illegaal

Term(en) in deze context:

Illegaal

De aanduiding “illegaal” wordt vaak verkeerd geassocieerd met “asielzoeker”. Om asiel vragen is een mensenrecht. Het is hierdoor nooit illegaal. Het is meer accuraat om de term “irreguliere migranten” dan “illegale migranten” te gebruiken. In de context van globale beweging van mensen verwijst “irregulier” naar het feit dat veel van deze bewegingen plaatsvinden zonder de vereiste documenten en waarbij men ongeautoriseerd grenzen oversteekt.

Hoe te gebruiken?

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om objecten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Bron:

UNHCR, “Vluchteling of Migrant? Terminologie,” n.d.,

<https://www.unhcr.org/be/wp-content/uploads/sites/46/2018/01/UNHCR-Terminologie-NL.pdf>

Illegalen

Term(en) in deze context:

Illegalen

Gevoelige term. Vluchtelingenverenigingen vragen al langer om het woord “illegalen” niet meer te gebruiken. Iemand kan wel illegaal in het land verblijven, maar we reduceren deze persoon niet tot ‘een illegaal’. Taalkundig is er niets mis met de term, maar afhankelijk van de context of inhoud van je boodschap, kun je als een andere mogelijke omschrijving gebruiken: ‘Mensen zonder (verblijfs)papieren’, ‘mensen zonder wettelijk verblijf’, ‘mensen zonder wettige documenten’, ‘mensen die illegaal in het land zijn’, ...

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Is er een alternatief?

Mensen zonder papieren

Mensen zonder wettig verblijf.

Bron:

“Woordenlijst Inclusief Taalgebruik,” vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2020/12/09/illegalen-2/>

Inboorling

Term(en) in deze context:

Inboorling

'Inboorling' wordt vanaf de 13de eeuw in Nederland gebruikt en deelt zijn betekenis - iemand geboren in het land - met de term 'Inlander'. Het is echter een overdrijvende vorm ervan, en heeft de connotaties van primitief en wild. In het begin van de 19de eeuw werd de term door sommige mensen gebruikt om alle Indonesiërs te beschrijven, maar later werd het uitsluitend toegepast op zogenaamde stammen in Nederlandse koloniën. In de Koloniale Tentoonstelling van 1883 in Amsterdam werd de term 'inboorlingen' bijvoorbeeld gebruikt om volken uit zowel Indonesië als Suriname te beschrijven. In Suriname zelf werd het nooit gebruikt om de inheemse volken te omschrijven. Tegenwoordig wordt de term vooral geassocieerd met mensen die als primitief worden beschouwd.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 115.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Indiaan

Term(en) in deze context:

Indiaan

Toen Christopher Columbus in de 16de eeuw aankwam in Amerika, noemde hij de inwoners 'Índios' omdat hij dacht dat hij in India was aangekomen. De onjuiste benaming 'indiaan' werd al gauw algemeen gebruikt om de inheemse volken van Noord-Amerika te beschrijven. Er bestaat geen consensus over het gebruik van de term. In de Verenigde Staten kent is 'American Indian' een term die een geschiedenis van verdeeldheid kent, maar desondanks wordt het door individuen en gemeenschappen gebruikt als een vorm van zelfidentificatie. Het blijft een sleutelbegrip voor zowel de Amerikaanse als de Canadese overheid. In Spaanssprekende landen in Midden- en Zuid-Amerika wordt 'índio' veelal beschouwd als problematisch en zelden of nooit gebruikt door de inheemse mensen zelf. In Brazilië wordt de term 'índio' in mindere mate betwist.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 116.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Indisch

Term(en) in deze context:

Indisch

De term 'Indisch' is in de loop van de tijd van betekenis veranderd. Hoewel de term niet altijd gevoelig is, is er vaak verwarring over het gebruik. In de 19de eeuw verwees de term naar alles wat Indonesisch was, zoals Indische huizen, Indische dansen en de Indische bevolking. In de 20ste eeuw begon het te verwijzen naar Indo-Europese mensen en culturen (zie: Indo) en soms naar Europeanen die lang in Indonesië woonden. Aan het einde van de vorige eeuw werd deze betekenis echter door sommige mensen als te etnisch beschouwd en verworpen. Vandaag de dag verwijst het woord 'Indisch' naar alles wat uit de koloniale periode in het voormalige Nederlands-Indië komt. Indisch wordt vaak verward met Indonesisch (eten, etniciteit en cultuur) vanwege het gebruik van de term in de 19de eeuw.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 117.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Indo

Term(en) in deze context:

Indo

'Indo' is een afkorting van Indo-Europeaan. De term is ontstaan in het koloniale tijdperk om mensen met een Indonesische en Europese afkomst (niet alleen van Nederlandse afkomst) aan te duiden. De term werd waarschijnlijk voor het eerst gebruikt in de Nederlands taal in 1898. De term werd al gauw impopulair vanwege de etnische en koloniale connotatie, maar is recentelijk weer in gebruik genomen als geuzennaam door jonge mensen met een Indo-Europese afkomst in Nederland.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Is er een alternatief?

Indo-Europeaan

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 118.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Inheems

Term(en) in deze context:

Inheems

'Inheems' werd oorspronkelijk gebruikt als beschrijving van flora en fauna. In de laatste paar decennia is de term echter steeds meer verworden tot een juridische categorie die verwijst naar verschillende door Europa gekoloniseerde volken. De term zelf beschrijft een bepaalde groep mensen die de oorspronkelijke bewoners zijn van een bepaalde plek en daar lange tradities hebben ontwikkeld. Tijdens diverse koloniale projecten werd hun land ontnomen, wat vaak leidde tot (culturele) genocide. De term 'inheems' is een geëmancipeerde term, deels dankzij de Verklaring over de Rechten van Inheemse Volkeren door de VN in 2007. 'Inheems' heeft onder meer betrekking op die mensen die gezien worden als 'Aboriginals', 'First Nations' en 'Indianen'.

Hoe te gebruiken?

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 119.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Inlander

Term(en) in deze context:

Inlander

De term 'inlander' wordt over het algemeen gebruikt als verwijzing naar inheemse groepen, specifiek naar die in voormalig Nederlands-Indië. De term werd destijds gebruikt door de Nederlandse overheid als een juridische categorie. Hiermee maakte men een onderscheid tussen de mensen in de kolonie, en richtte de samenleving in volgens een op ras gebaseerd systeem. De term is inmiddels in onbruik geraakt, maar komt nog wel voor in databases.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 120.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Invalide

Term(en) in deze context:

Invalide

We gebruiken enkel nog de technische term 'invaliditeit' en de uitkeringen van de Sociale Zekerheid die daarbij horen.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Persoon met een beperking

Persoon met een handicap

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2016/11/16/mindervalide/>

Islamiet

Term(en) in deze context:

Islamiet

Alhoewel 'islamiet' inhoudelijk geen onjuiste term is – het betekent namelijk de aanhangers van de islam – geven de meeste moslims de voorkeur aan de benaming 'moslim' omdat dit het dichtst bij de Arabische terminologie staat. In het Nederlands wordt 'islamiet' bovendien vaak in een negatieve context gebruikt, terwijl dat bij 'moslim' in mindere mate het geval is. De term wordt vaak verward met 'islamist', welke niet als beledigend wordt ervaren. Een islamist is iemand die zich houdt aan het islamisme, een modernistische islamitische beweging.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Moslim

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 121.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Jappenkamp

Term(en) in deze context:

Jappenkamp

De term 'Jappenkampen' verwijst meestal naar de Japanse kampen in Azië tijdens de Tweede Wereldoorlog, en specifiek naar de kampen in het door Japan bezette voormalige Nederlands-Indië. Het woord 'Jap' is een pejoratieve afkorting van 'Japanner', ofwel een Japans persoon. 'Jappenkamp' is ook omstreden bij sommige slachtoffers en hun nazaten, omdat zij het gevoel hebben dat de term geen recht doet aan de wreedheden die in de kampen hebben plaatsgevonden.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Japans concentratiekamp

Japans interneringskamp

Japans kamp

Japans kamp voor krijgsgevangenen

Japans kamp voor militaire gevangenen (in Birma en Thailand)

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 122.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Jeanette

Term(en) in deze context:

Jeanette

Denigrerende term die als kwetsend wordt ervaren. Deze term wordt gebruikt om (homo)mannen te beledigen omwille van hun (vrouwelijkere) genderexpressie.

Hoe te gebruiken?

Als de term niet als persoonsnaam wordt gebruikt, is hij hoogst ongepast en beledigend. In dat geval raden wij elk gebruik af.

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2016/11/16/jeanet/>

Jungle

Term(en) in deze context:

Jungle

De Europese belangstelling voor oerwouden is nog niet heel oud: pas aan het begin van de negentiende eeuw gaven Europeanen ongerept bos specifieke namen als 'jungle', 'rimboe' en 'oerwoud'. Voordien gebruikte men algemenere termen (zoals bijvoorbeeld 'bossen'). Het woord jungle is in 1776 door de Engelsen in India overgenomen uit het Hindi, waarin 'jungal' stond voor 'onbruikbaar, verwilderd land'. Aanvankelijk betekende jungle 'ongecultiveerd terrein'; vanaf 1813 werd het 'dichtbegroeid terrein in India'. Het woord komt vanaf 1825 in het Nederlands voor in de context van de Engelse koloniën. In 1826 meldt de Nederlandsche Staatscourant dat een Indische provincie voornamelijk bestaat uit "jungle en bosch". Jungle is in veel talen verbreid, met name door koloniale romans als *The Jungle Book* van Rudyard Kipling uit 1894, of *Tarzan of the Apes* uit 1912 van E.R. Burroughs. Exotiserende woorden als jungle, oerwoud en rimboe werden en worden bovendien ook overdrachtelijk gebruikt om chaos, wanorde en primitiviteit te suggereren. Ze worden ook in racistisch zin aangewend.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Is er een alternatief?

Regenwoud

Bron:

Nicoline Van Der Sijs & Hans Beelen, "Jungle, Rimboe, Oerwoud," *Onze Taal* 5 (2019): 29, https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/10560231/2019_Beelen_Sijs_Jungle_rimboe_oerwoud_Onze_Taal_5.pdf

Kaffer

Term(en) in deze context:

Kaffer

De term 'kaffer' komt van het Arabische 'kafir', dat iemand zonder religie betekent. In Zuid-Afrika werd de term in de 16de eeuw gebruikt om zwarte mensen te omschrijven die geen moslim waren en later als verwijzing naar mensen in Zuid-Afrika die Bantoetalen spraken, voornamelijk tijdens de veroveringsoorlogen van de Oost-Kaap. In de Afrikaanse en Engelse taal werd het al snel een label voor zwarte mensen van Afrikaanse afkomst in het algemeen. De term kreeg zijn denigrerende connotatie tijdens de apartheid en wordt tegenwoordig beschouwd als haatzaaiende taal. De uitzondering is een groep mensen in Sri Lanka, die afstammen van Portugese handelaren (of meer algemeen: Europeanen) en tot slaaf gemaakte Bantoevolken.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 123.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Kaloot

Term(en) in deze context:

Kaloot

Historische spotnaam voor rooms-katholieke priesters en aanhangers van het klerikalisme.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Roland Willemyns & Wim Vandenbussche, "Over Kaloten, Tsjeven en andere Cistjes. Verwensingen in 19de-eeuwse politieke teksten", in: Moerdijk, F., van Santen, A. & Tempelaars, R., Leven met woorden. Opstellen aangeboden aan Piet van Sterkenburg (Brill, 2007), p. 339-351, <https://www.historicalsociolinguistics.be/wp-content/uploads/2020/09/Willemyns-Vandenbussche-2007-Verwensingen-19e-Eeuw.pdf>

Kaukasisch

Term(en) in deze context:

Kaukasisch

De term 'Kaukasisch' verwees oorspronkelijk naar de volken uit de Kaukasus, maar werd later in gebruik genomen als een raciale benaming voor witte Europeanen. Dit gebeurde onder invloed van het antropologische werk van J.F. Blumenbach (1752-1840). In de 20ste eeuw gebruikten leden van de nazipartij de term om hun superioriteit te verklaren. In Nederland zien we de term vooral in museumdatabases maar in andere landen – zoals de Verenigde Staten – komt het vaak voor in het dagelijks taalgebruik. De term krijgt steeds meer kritiek vanwege de raciale oorsprong.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 124.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Ketter

Term(en) in deze context:

Ketter

Ketter is een aanduiding voor de aanhanger van een leerstelling die in tegenspraak is met de fundamentele geloofsleer. Wie als ketter wordt gezien hangt steeds af van het perspectief van waaruit men kijkt. Het begrip werd in die betekenis voor het eerst gebruikt door de Rooms-Katholieke Kerk toen die opriep tot geweld tegen de Katharen. Het woord wordt sindsdien ook in algemene zin gebruikt. Het heeft dan de pejoratieve betekenis om iemands afwijkende opvattingen op een negatieve wijze weer te geven.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

"Ketter," Wikipedia, March 20, 2024, accessed April 2, 2024, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ketter>

Knecht

Term(en) in deze context:

Knecht

'Knecht' is een term die vaak voorkomt in beschrijvingen van schilderijen en foto's: een persoon die in andermans huishouden werkzaam is om taken te verrichten zoals koken en schoonmaken, of ter assistentie. De term veronderstelt op zich geen uitbuiting hoewel zij een hiërarchische relatie op basis van klasse en macht beschrijven die soms gekenmerkt wordt door uitbuiting. De complexe relaties die bedienden kunnen hebben met hun meesters maken het niet makkelijk om een oordeel te vellen over de rol van de bediende of de omstandigheden waaronder deze leefde.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 98.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Koelie

Term(en) in deze context:

Koelie

De term 'koelie' is waarschijnlijk afgeleid van het Hindi-woord 'quli' ('dagwerker'). In het Nederlands verwijst hij specifiek naar ongeschoolde contractarbeiders uit Azië, die in de jaren 1850 veldarbeid verrichtten in de koloniën Nederlands-Indië (Indonesië) en West-Indië (Suriname). De term is buiten Nederland ook gebruikt voor contractarbeiders in de Britse koloniën in het Caribisch gebied, voornamelijk uit India. Vanaf het midden van de 20ste eeuw zijn wetenschappers, activisten en belangengemeenschappen het erover eens dat de term beledigend is. Desondanks wordt hij nog steeds gebruikt als scheldwoord voor mensen van Aziatische afkomst.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 125.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Koppensneller

Term(en) in deze context:

Koppensneller

Historisch gezien werd de term gebruikt om iemand te omschrijven die deelneemt aan de rituele praktijk van het verkrijgen van trofee-hoofden, bijvoorbeeld in tijden van oorlog. Dit ritueel werd op veel plaatsen en door vele volken over de hele wereld (inclusief Europeanen) uitgevoerd. In Nederland werd de term voor het eerst gebruikt in de 19de eeuw. Koppensnellen is al lang aanwezig in de populaire cultuur, bijvoorbeeld in boeken en films. Vaak om hiermee de indruk te wekken van primitieve, wilde, wrede en bloed-dorstige volken uit de jungle. Dit geeft echter een verkeerde voorstelling van de significante rituele rol die koppensnellen had voor het goed functioneren van de samenlevingen die deze praktijken uitvoerden. Het gebruik van termen als deze versterkt het idee dat bepaalde mensen in wezen onveranderlijk en 'primitief' zijn (zie: Primitief en voorbeeld Kunst).

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 126.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Kroezelkop

Term(en) in deze context:

Kroezelkop

Denigrerende pars pro toto voor een zwarte persoon gehanteerd in koloniale en racistische beschrijvingen door koloniale actoren. Net als andere (letterlijk) kleinerende noemers als 'boy', 'natuurmensen' of 'jongens' werden volwassen personen zo gereduceerd tot hun 'andersheid' en geïnfioriseerde positie ten aanzien van de witte koloniaal.

Hoe te gebruiken?

Hoogst ongepast en beledigend, wij raden elk gebruik af.

Bron:

Hannes Van Wouwe, "We zitten hier toch niet voor ons plezier". Discoursanalyse van de paters redemptoristen in Congo" (Ongepubliceerde thesis, UGent, 2018)

Laaggeschoold

Term(en) in deze context:

Laaggeschoold

Laaggeschoold is verouderd, en heet officieel 'kortgeschoold'. In administratief jargon uit de werksfeer wordt dat soms ook 'een grote afstand tot de arbeidsmarkt'.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Kortgeschoold

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/>

Lappen

Term(en) in deze context:

Lappen

Het woord 'Lappen' wordt soms als verzamelnaam gebruikt voor het van oorsprong nomadische volk dat woont in een gebied in het huidige Noorwegen, Zweden, Finland en Rusland. De benaming 'Lappen' heeft voor de inheemse bewoners een negatieve connotatie, omdat ze die naam niet zelf hebben gekozen.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt. De term kan worden gebruikt als het gaat om objecten, dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2024/03/28/lap/>.

Leefgebied

Term(en) in deze context:

Leefgebied

Afkomstig uit dezelfde biologische-antropologische hoek als woorden zoals 'inheems'. Wat wel correct is voor fauna en flora, is daarom niet gepast wanneer je het woongebied van mensen beschrijft.

Hoe te gebruiken?

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Is er een alternatief?

Omgeving

Regio

Streek

Bron:

Seada Nourhussen, "Met Deze Koloniale Taal Stoppen We - OneWorld," OneWorld, 13 September 2019, accessed April 2, 2024, <https://www.oneworld.nl/mensenrechten/met-deze-taal-stoppen-we/>

Lokaal

Term(en) in deze context:

Lokaal

De moeilijkheid met het woordje 'lokaal' is erg subtiel en niet per definitie problematisch. Het wordt vaak gebruikt in: 'lokale bevolking', 'lokale gemeenschappen', 'lokale gebruiken' of 'lokale taal'. Soms is het gebruik van de term gewoon onlogisch, want waar het verhaal zich ook afspeelt, het is altijd lokaal. Soms krijgt 'lokaal' een wat negatieve bijklank, doordat die dan vooral benadrukt dat de verteller zich buiten het verhaal plaatst en alles om zich heen als vreemd of anders duidt. Het epitheton 'lokaal' suggereert dan een zekere folklore die vooral op niet-westerse landen slaat. Bijvoorbeeld waar het over de 'lokale taal' gaat, kan je die taal net zo goed gewoon benoemen, zoals je dat voor Europese talen zou doen in de landen waar ze gesproken worden. De kanttekeningen over het gebruik van het adjectief 'lokaal' geldt niet voor het verschil tussen landelijke en lokale politiek. Dan heeft 'lokaal' een duidelijke functie.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

11.11.11 et al., "Woordenlijst Met Termen Over Dekolonisatie," 2021, accessed April 2, 2024, <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Marron

Term(en) in deze context:

Marron

'Marron' verwijst naar (de nakomelingen van) Afrikanen in Amerika, die aan slavernij ontsnapten en in moeilijk bereikbare gebieden gingen wonen. De term komt van het 16de-eeuwse Spaanse woord 'cimarrón', dat weggelopen vee betekent. Het wordt om die reden als beledigend ervaren. Tegelijkertijd viert de term het voortdurende verzet tegen kolonialisme en slavernij, en wordt daarom gezien als empowering. Deze verschillende opvattingen maken het gebruik van het woord complex. In Suriname en Nederland bieden sommigen weerstand tegen de term, terwijl die elders, bijvoorbeeld in Jamaica, meer geaccepteerd wordt.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 127.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Medicijnman

Term(en) in deze context:

Medicijnman

Deze term wordt gebruikt voor de traditionele of spirituele healers onder inheemse volken over de hele wereld. Deze personen zijn deskundig op het gebied van natuurlijke middelen en hun helende krachten. Traditionele healers zijn zeer gerespecteerde leden in hun gemeenschap. Zij worden geraadpleegd wanneer individuen fysiek of mentaal ziek zijn, maar ook om sociale, culturele of milieukwesties binnen de gemeenschap te genezen. De medicijnman is vertegenwoordigd in talloze films, romans en andere populaire media, vaak op een sensationele en erotiserende manier. Dergelijke voorstellingen ontkennen de complexiteit van de kennis die geassocieerd wordt met healing, net als de belangrijke rol die traditionele healers spelen in veel samenlevingen. In de afgelopen decennia zijn velen de term als pejoratief gaan beschouwen.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Is er een alternatief?

Spirituele healer

Traditionele healer

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 128.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Melaatse

Term(en) in deze context:

Melaatse

‘Melaatsheid’ is een pejoratieve term voor lepra of de ziekte van Hansen, een besmettelijke bacteriële infectieziekte. Ze kwam voor in de meeste Europese kolonies aan het einde van de negentiende en in de twintigste eeuw en komt dan ook veelvuldig voor in de koloniale narratieven en beeldvorming uit die tijd. Veelal werd verondersteld dat de verspreiding van lepra werd veroorzaakt door de migratie van niet-Europese arbeiders, die daarmee de veiligheid van de Europese kolonials in gevaar brachten. Stigmatisering en verplichte segregatie van lepra-patiënten werden gebruikt als repressieve methoden om raciale inferioriteit te legitimeren. In verschillende kolonies, zoals Suriname en Congo, bestond verplichte afzondering en dwangarbeid voor leprapatiënten.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

Stephen Snelders, Leo Van Bergen, and Frank Huisman, "Leprosy and the Colonial Gaze: Comparing the Dutch West and East Indies, 1750–1950," Social History of Medicine 34, no. 2 (December 20, 2019): 611–31, <https://doi.org/10.1093/shm/hkz079>

Metis

Term(en) in deze context:

Metis

Er zijn aspecten van identiteit verbonden aan het hebben van meerdere of gemengde afkomst en daar is erkenning voor nodig, en dus ook specifieke woorden. Er leven verschillende voorkeuren en gevoeligheden rond de gebruikte termen. Er bestaan verschillende termen voor mensen van gemengde afkomst, maar rond elke term leven voorkeuren en gevoeligheden. Metis is wellicht de meest neutrale term voor mensen van gemengde etnische afkomst (waarbij één van de ouders wit is en de ander zwart of zelf metis), ook al is die in Vlaanderen niet zo wijdverbreid. In de Belgische context zijn een bijzondere groep de ‘kinderen van de kolonie’, of nog de Metissen van België die deze benaming omarmen. Dat zijn de mensen die tijdens of na de kolonisatie geboren werden uit een Congolese moeder (of vader) en een Belgische vader (of moeder), en bij de onafhankelijkheid uit Congo werden weggehaald en naar België gebracht. Hun collectieve strijd voor erkenning leidde in 2018 tot een resolutie in het Belgische parlement en in 2019 tot formele excuses van toenmalig Belgisch premier Charles Michel. Het Belgisch Rijksarchief vervolgt met een onderzoeksproject “MetisResolutie”. De term ‘halfbloed’ wordt afgeraden, wegens denigrerend. Sommigen zouden ‘dubbelbloed’ verkiezen als alternatief, maar voor beide woorden geldt dat alle verwijzingen naar ‘bloed’ gevoelig kunnen liggen en afstammen van ideeën van etnische zuiverheid. Sommige andere woorden zijn intussen in onbruik geraakt. ‘Mulat’ hoor je nog wel eens gebruikt worden, net als het n-woord in sommige kringen, maar die woorden gebruiken we vandaag beter helemaal niet meer. Mulat komt van een mediterrane woord voor ‘jonge muilezel’ en houdt zich best tot die betekenis beperkt. Het is minder beladen dan het n-woord, dat helemaal uit den boze is en evenzeer mensen dehumaniseert. Ondanks de etymologische oorsprong uit het Latijnse woord voor de kleur zwart, is het n-woord vandaag subversief en dus onbruikbaar; in die mate sociaal onaanvaardbaar dat we het in deze context zelfs niet meer opnemen. Wanneer iemand (wit) het toch nog gebruikt, is het aangewezen om hiertegen te reageren.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Is er een alternatief?

Mensen van gemengde afkomst

Bron:

11.11.11 et al., "Woordenlijst Met Termen Over Dekolonisatie," 2021, accessed April 2, 2024, <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Minderheid

Term(en) in deze context:

Minderheid

Het ligt aan de context of iemand tot een minderheid behoort of niet. In nationale contexten kun je getalsmatig van minderheden spreken. Maar in mondiale zin wordt er ook vaak over 'minderheden' gesproken wanneer het om mensen gaat die in aantal een wereldwijde meerderheid vormen: zwarte mensen, moslims etc. Behalve dat 'minderheid' vaak een negatieve bijklank heeft (minderwaardig bijvoorbeeld), wordt met minderheid vaak ook een gebrek aan (politieke en sociale) macht bedoeld.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Is er een alternatief?

Gemarginaliseerde mensen

Bron:

Seada Nourhussen, "Met Deze Koloniale Taal Stoppen We - OneWorld," OneWorld, 13 September 2019, accessed April 2, 2024, <https://www.oneworld.nl/mensenrechten/met-deze-taal-stoppen-we/>

Mohammedaan

Term(en) in deze context:

Mohammedaan

Verouderde term voor moslim, naar analogie met 'christenen' als volgelingen van Christus. Moslims zelf ervaren hem als denigrerend, om dat hij impliceert dat ze geloven in Mohammed, wat in de strikte zin niet klopt. Moslims geloven in Allah, Mohammed is Zijn profeet. Van de middeleeuwen tot de negentiende eeuw werd de naam van de profeet in Europa ook wel uitgesproken met een 'a' in de eerste en een 'o' in de tweede lettergreep, vandaar bijvoorbeeld het Middelnederlandse 'Mahomet', 'Mamet' of 'Mahoen'.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Moslim

Bron:

Martin Meulenberg, "Mohammedaan," in Lexicon Van De Multiculturele Samenleving, 2003, accessed April 2, 2024, <https://www.ensie.nl/martin-meulenberg/mohammedaan>

Instituut voor de Nederlandse taal, "Mohammedaan," in Historische Woordenboeken Nederlands en Fries, 1907, accessed April 2, 2024, <https://gtb.ivdnt.org/iWDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=M039943>

Mongool

Term(en) in deze context:

Mongool

'Mongool' is een ouderwetse en aanstootgevende term die wordt gebruikt als verwijzing naar een zogenaamd raciaal type enerzijds en mensen met de genetische conditie Downsyndroom anderzijds. De term in zijn raciale definitie kwam voort uit de 18de en 19de-eeuwse studies naar raciale verschillen. Het Mongoloïde of Mongoolse ras werd als overkoepelende term gebruikt voor verschillende inheemse volken in Oost-Azië, Zuidoost-Azië en de Arctische regio's in Noord-Amerika. De term is ouderwets en wordt in sommige situaties beschouwd als beledigend, zoals dat ook het geval is met de andere zogenaamde rassencategorieën 'Kaukasisch' en 'neger' (zie: Kaukasisch en Neger). De term wordt ook gebruikt voor mensen met het Downsyndroom, omdat hun gelaatstrekken een gelijkenis zouden vertonen met die van mensen van het zogenaamde Mongoolse ras. Vandaag de dag wordt de term als scheldwoord gebruikt voor mensen die ten onrechte worden beschouwd als achterlijk.

Hoe te gebruiken?

Hoogst ongepast en beledigend, wij raden elk gebruik af.

Is er een alternatief?

Iemand met het Downsyndroom

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 130.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Moor / Morin

Term(en) in deze context:

Morin

Moor

'Moor' (vrouwelijke vorm: 'Morin') is een controversiële term waarvan de betekenis in de loop van de tijd is veranderd. Hoewel de term is gebruikt voor verschillende groepen mensen wordt het over het algemeen begrepen als een beschrijving van Moslims van Arabische en Amazigh-afkomst uit Noord-Afrika en Zuid-Europa. Tegelijkertijd wordt gezegd dat de term is afgeleid van een Griekse term, die zwart of verkoold betekent en sinds de oudheid in Europa wordt gebruikt om zwarte mensen uit Afrika te beschrijven. De term geldt als denigrerend.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 131.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Mulat / Mulattin

Term(en) in deze context:

Mulat

Mulattin

Sinds de 17de eeuw verwijst 'mulat' naar de eerste generatie nakomelingen van een niet-witte persoon en een witte persoon. De term is afgeleid van het Latijnse woord 'mulus' (muilezel), dat het hybride nageslacht van een paard en een ezel is. Net als de raciale wetenschappen waaruit de term voortkwam, suggereert 'mulat' een fundamenteel verschil tussen twee menselijke soorten. Dit resulteert, net als bij de muilezel, in een abnormaal nageslacht waarvan verondersteld wordt dat het onvruchtbaar is. Er werd gedacht dat mulatten de 'verschrikkingen' van vermenging vertegenwoordigden (zie: Halfbloed), maar vanwege hun zogenaamd witte bloed vond men dat ze intelligenter waren - en vaak aantrekkelijker - dan zwarte mensen. Tegenwoordig komen dergelijke ideeën nog steeds op subtiel manier terug in het dagelijks taalgebruik.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Gemengd

Van gemengde afkomst

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 132.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Muzulman / Muzulvrouw

Term(en) in deze context:

Muzulman

Muzulvrouw

Muzulman' of 'Musulman' werd aanvankelijk vooral in Engels India gebruikt. De Nederlandse variant is mogelijk afgeleid van het Turkse müslüman. De term gaat oorspronkelijk terug op het Perzische meervoud voor 'moslim'. Door niet-Perzen werd de grammaticale constructie van het woord echter niet begrepen en heeft men het behandeld als een enkelvoudig woord. De laatste lettergreep heeft ook niets met een man te maken, waardoor het eveneens vroeger gebruikte 'muzulvrouw' dan ook een etymologische vervorming is. In het Nederlands zijn beide woorden verouderd, terwijl het in het Frans de standaardterm is geworden ('musulman').

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Moslim

Moslima

Bron:

F.P.H. Prick Van Wely, "M., Viertalig Aanvullend Hulpwoordenboek Voor Groot-Nederland," dbnl, 1910, accessed April 2, 2024, https://www.dbnl.org/tekst/pric005vier01_01/pric005vier01_01_0041.php

"Moslim," Wikipedia, January 10, 2024, accessed April 2, 2024, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Moslim>

Neger / Negerin

Term(en) in deze context:

Neger

Negerin

‘Neger’ komt van het Latijnse woord ‘niger’, dat zwart betekent. In het Nederlands werd de term vanaf de 17de eeuw gebruikt om te verwijzen naar zwarte mensen in en uit (sub-Sahara) Afrika. Niet veel later werd het een verwijzing naar tot slaaf gemaakte mensen, en werd het geassocieerd met de raciale wetenschappen van de 18de en 19de eeuw (zie: Kaukasisch en Ras). In de 20ste eeuw werd ‘neger’ gebruikt in een raciale typologie waarmee stereotiepe opvattingen gecreëerd werden over zwarte mensen. Tegelijkertijd functioneerde het juist als onderdeel van de opkomende anti-koloniale strijd en het toenemende zwarte bewustzijn. Vandaag de dag wordt de term door zowel zwarte en andere activisten, academici en anderen als zeer denigrerend beschouwd.

Hoe te gebruiken?

Hoogst ongepast en beledigend, wij raden elk gebruik af.

Is er een alternatief?

Persoon van kleur

Zwarte persoon

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 133.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Nikker

Term(en) in deze context:

Nikker

Een nikker is een wezen uit het volksgeloof, dat ook wel voorkomt als een waterman of waterduivel. Zwarte mensen werden aanvankelijk vergeleken met nikkers; vanaf het begin van de 19e eeuw werd het woord nikker een denigrerende aanduiding voor zwarte mensen. De herkomst van het woord in deze betekenis is gecontesteerd maar men vermoedt dat de betekenis is verschoven onder invloed van het Engelse 'nigger'.

Hoe te gebruiken?

Hoogst ongepast en beledigend, wij raden elk gebruik af.

Bron:

Wikipedia-bijdragers, "Nikker (Folklore)," Wikipedia, March 17, 2024, accessed 2 April, 2024, [https://nl.wikipedia.org/wiki/Nikker_\(folklore\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Nikker_(folklore))

Non

Term(en) in deze context:

Non

Aanduiding van een christelijke vrouwelijke religieuze. In principe is het een correcte term, afgeleid van het Latijnse 'nonnus', dat oorspronkelijk werd gebruikt voor zowel mannelijke als vrouwelijke religieuzen. De term kan echter ook als kleinerend en negatief worden begrepen.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Moniale

Religieuze vrouw

Zuster

Bron:

Oerwoud / Rimboe

Term(en) in deze context:

Oerwoud

Rimboe

De Europese belangstelling voor oerwouden is relatief recent. Pas aan het begin van de negentiende eeuw begonnen Europeanen ongerepte wouden specifieke namen als 'rimboe', 'jungle', en 'oerwoud' te geven. Voordien gebruikte men algemenere termen. In de loop van de eerste helft van de negentiende eeuw begonnen Nederlanders de Indonesische natuurlandschappen te benoemen met het van oorsprong Maleise woord 'rimboe'. De term wordt voor het eerst aangetroffen in 1841 in een krantenartikel over de "Padangsche opstanden"; bij deze koloniale oorlog werden soldaten en burgers gedwongen tot een "aftogt door de rimboe (bosschen)". Exotiserende woorden als rimboe, oerwoud en jungle werden en worden bovendien ook overdrachtelijk gebruikt om chaos, wanorde en primitiviteit te suggereren. Ze worden ook in racistische zin aangewend.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Nicoline Van Der Sijs & Hans Beelen, "Jungle, Rimboe, Oerwoud," *Onze Taal* 5 (2019): 29, https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/10560231/2019_Beelen_Sijs_Jungle_rimboe_oerwoud_Onze_Taal_5.pdf

Omaatje

Term(en) in deze context:

Omaatje

Niet elke oudere is een grootouder. Gebruik deze term dus niet om de volledige groep ouderen te omschrijven. Ook niet om het 'schattig' of 'vriendelijk' te laten klinken, bijvoorbeeld in een verkleinwoord.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2023/02/15/opa-oma-bomma-bompa/>

Ontdekken

Term(en) in deze context:

Ontdekken

De term 'ontdekken' kan op een neutrale manier worden gebruikt, bijvoorbeeld in 'ik heb ontdekt hoe dit werkt'. Wanneer hij echter gebruikt wordt om te suggereren dat een plaats niet bestond, bekend was of bewoond werd voor de aanwezigheid van Europeanen, is het echter allesbehalve neutraal. Bijvoorbeeld: "40 jaar na de ontdekking van 'Amerika' door Columbus, gaf dit kunstwerk een afbeelding weer van het nieuwe continent." Een tekst als deze is pejoratief, omdat het impliceert dat er voorafgaand aan Columbus' 'ontdekking' geen kunst, mensen noch samenlevingen bestonden.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 134.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Ontwikkeling

Term(en) in deze context:

Ontwikkeling

De term 'ontwikkeling' draagt in bepaalde contexten geen sporen van stereotypering, in andere wel. Verwijzend naar de tussenkomst van een volk of land in een ander volk of land, impliceert het woord dat wie geld geeft en programma's opzet voor 'ontwikkeling' de 'ontwikkelden' zijn, een zekere superioriteit hebben tegenover mensen in partnerlanden. Zo kan het de beschavingsretoriek van de koloniale periode echoën. Het woord wordt bovendien vereenzelvigd met (een neoliberale benadering van) groei en verbergt onderliggende oorzaken van onrechtvaardigheid en ongelijkheid.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

11.11.11 et al., "Woordenlijst Met Termen Over Dekolonisatie," 2021, accessed April 2, 2024, <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Ontwikkelingshulp

Term(en) in deze context:

Ontwikkelingshulp

De letterlijke betekenis: wij werken samen om andere landen te ontwikkelen. Dat maakt ons in zeker zin 'de ontwikkelden' en daarmee straalt dit woord een soort superioriteit uit. Ontwikkeling staat ook vaak voor economische groei en de vraag is of groei altijd goed is. Alsmear economische groei zorgt namelijk ook voor ongelijkheid en milieuvervuiling. 'Ontwikkelingshulp' gebruiken we niet meer, omdat in dit woord een scheve verhouding doorklinkt.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

"Derde Wereld' En 16 Andere Termen Die We Niet Gebruiken," Wilde Ganzen, December 19, 2022, accessed 2 April 2024, <https://www.wildeganzen.nl/blogs/woorden-die-we-niet-gebruiken>

Ontwikkelingssamenwerking

Term(en) in deze context:

Ontwikkelingssamenwerking

Zoals het woord het zelf zegt, is dit samenwerking om andere landen te 'ontwikkelen'. Meteen is daarmee gezegd dat wij, die geld geven en programma's opzetten, de 'ontwikkelden' zijn, een zekere superioriteit hebben tegenover mensen in partnerlanden. Een echo van de beschavingsretoriek van de koloniale periode. Het woord 'ontwikkeling' wordt bovendien grotendeels vereenzelvigd met groei volgens het neoliberale receptenboek. Dit model leidt tot toenemende ongelijkheid op alle niveaus en brengt het voortbestaan van de planeet zelf in gevaar. Bovendien verbergt de term onderliggende oorzaken van onrechtvaardigheid en ongelijkheid.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

11.11.11 et al., "Woordenlijst Met Termen Over Dekolonisatie," 2021, accessed April 2, 2024, <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Opvoeding

Term(en) in deze context:

Opvoeding

Het concept van 'opvoeding' verwijst naar de ethische uitgangspunten van de kolonisatie. Het stelt de superioriteit van de [Europese] beschaving over alle andere beschavingen voorop en wijst de [Europeanen] de taak, of veeleer de 'missie', toe om die ondergeschikte beschavingen op te tillen tot het niveau van de [Europese] beschaving. Dat discours wordt gevoed door raciale vooroordelen en tegenstellingen als 'zwart' en 'wit', 'wild' of 'barbaars' en 'beschaafd' duiken op als middelen die de kolonisator gebruikt om de overheersing van de gekoloniseerden te rechtvaardigen.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

11.11.11 et al., "Woordenlijst Met Termen Over Dekolonisatie," 2021, accessed April 2, 2024, <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Oriëntaals

Term(en) in deze context:

Oriëntaals

De term 'Oriëntaals' komt van het Latijnse woord 'Oriënt', het oosten. Oorspronkelijk werd het in Europa gebruikt om mensen of dingen uit Azië mee aan te duiden. De term kreeg steeds meer kritiek te verduren na de publicatie van Edward Saïds baanbrekende werk "Oriëntalisme" in 1978. Dit werk bekritiseerde Euro-Amerikaanse representaties van het (Midden-)Oosten. De term wordt betwist vanwege de eurocentrische visie op Azië. Het draagt ook bij aan het romantiserende en stereotyperende beeld van Aziatische mensen als mysterieus, exotisch en buitenlands. De term wordt nog steeds veel gebruikt.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Is er een alternatief?

Aziatisch

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 135.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Ouderling

Term(en) in deze context:

Ouderling

Een voorbijgestreefde term, tenzij misschien in een historische of religieuze context. Deze term kan bijvoorbeeld wel worden gebruikt in de context van de Protestantse Kerk in Nederland.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Oudere

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/2023/01/23/ouderling/>

Oudje

Term(en) in deze context:

Oudje

Een term die iemand op leeftijd aanduidt. Deze term wordt als betuttelend en denigrerend ervaren. Het gebruik ervan wordt afgeraden.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

"Gevoelig Lexicon," De Standaard, n.d., accessed April 2, 2024, <https://www.standaard.be/voelig-lexicon>

Paaps / Papist

Term(en) in deze context:

Paaps

Papist

Een historische, pejoratieve term gebruikt om een Rooms-katholieke priester of katholieke christenen in het algemeen aan te duiden. Ontstaan tijdens de religieuze conflicten tussen protestanten en katholieken in de zestiende en zeventiende eeuw.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Page

Term(en) in deze context:

Page

De term 'page' beschrijft een jonge, mannelijke bediende die voor een edelman werkt, of – wanneer het de Renaissance betreft - als bediende voor modieuze dames en heren. Vandaag de dag wordt het in sommige kringen als vernederend of beledigend beschouwd om te verwijzen naar iemand als bediende of page. De term noemen in de beschrijving van historische schilderijen of foto's kan in sommige gevallen echter wel worden aangeraden.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 98.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Pionier

Term(en) in deze context:

Pionier

In de context van de Belgische kolonisering van Congo wordt de aanduiding 'pionier' gebruikt als aanduiding van belangrijke Belgische actoren die voor Leopold II en de Congo Vrijstaat werkten en die in de eigentijd geroemd werden om hun 'heldhaftige' ondernemingen. Net zoals termen als 'ontdekkers' of 'verkenner' ondersteunt ook 'pionier' de idee van een eerste aanwezigheid in en daaruit voortvloeiende eigendomsclaims op een bepaald gebied. Het maakt deel uit van een koloniaal discours dat Belgische kolonisten en missionarissen als heroïsche 'ontdekkers' en 'beschavers' van het Afrikaanse binnenland opvoerde. Dit beperkte zich niet tot de metropool. Overal in de kolonie verankerden tussen 1920 en 1950 opgerichte begraafplaatsen en graven van deze 'pioniers' de geschiedenis van de verovering en bezetting van Congo vanuit Belgisch perspectief.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Is er een alternatief?

Koloniale verkenner

Bron:

Chambre des représentants de Belgique / Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, "Bijzondere commissie belast met het onderzoek over Congo-Vrijstaat (1885-1908) en het Belgisch koloniaal verleden in Congo (1908-1960), Rwanda en Burundi (1919-1962), de impact hiervan en de gevolgen die hieraan dienen gegeven te worden (2022). Verslag van de deskundigen", October 26, 2021, <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/55/1462/55K1462003.pdf>

Politionele actie

Term(en) in deze context:

Politionele actie

Met 'politionele acties' worden de grootschalige militaire operaties van het Nederlandse leger tussen 1945-1949 bedoeld, die erop gericht waren om Indonesische Onafhankelijkheid te voorkomen. De Nederlandse regering wilde oorlogsterminologie vermijden, omdat zij de operaties zagen als een legitieme onderdrukking van een opstand. Zij gebruikten de term 'politionele actie'. 'Politionele actie' wordt om die reden als een misleidend begrip gezien, onder meer door de nazaten van slachtoffers. Het wordt beschouwd als een eufemistische term, die de structurele inmenging van het leger en de gewelddadigheden verdoezelt en de slachtoffers reduceert tot rebellen.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 136.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Polygamie

Term(en) in deze context:

Polygamie

Polygamie' (archaïsch: 'veelwijverij') wordt gebruikt om huwelijks- of relatievormen aan te duiden tussen een persoon en twee of meerdere andere personen. Polygamie stond haaks op het beschavingsideaal van het Westen en op het christelijk huwelijk dat in de Kerk als hoeksteen van de samenleving werd beschouwd werd en als dusdanig in de kolonies werd geïntroduceerd. In handen van koloniale en missionarissen was polygamie een argument in het pleidooi voor kolonisatie en 'beschaving'. Achter de algemene term gaan verschillende cultuurgebonden varianten schuil, zoals polygonie, polyandrie, bigamie en polyamorie.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

(Jonas Van Mulder, KADOC)

Primitief

Term(en) in deze context:

Primitief

'Primitief' komt van het Latijnse woord primitivus, dat eerstgeboren of eerste in zijn soort betekent. In Europa werd het een synoniem voor de raciale en temporale 'ander' en werd de term toegepast op culturen die beschouwd werden als simpel, onbeschaafd en niet van deze tijd (zie voorbeelden Marijke Kunst en Simone Vermaat) en 'Europese' kwaliteiten zoals 'vooruitgang' en 'rationaliteit' misten. Zo wordt de term nog steeds vaak gebruikt. 'Primitivisme' is een stroming in de beeldende kunst. Deze beweging waardeerde culturen en plekken die zij associeerden met de natuurlijke kwaliteit of romantiek van een eenvoudiger manier van leven. Dit in tegenstelling tot het geavanceerdere, geïndustrialiseerde Europa, zo dacht men. Zowel de term 'primitief' als 'Primitivisme' zijn bekritiseerd door verschillende groepen, waaronder wetenschappers.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 137.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Prostituee

Term(en) in deze context:

Prostituee

Kwetsend taalgebruik. Te vermijden term. De term kan stigmatiserend zijn. We gebruiken het woord sekswerker om te spreken over een persoon die het beroep prostitutie uitoefent. Een sekswerker is dus iemand (m/v/x) die tegen betaling, of andere voordelen, seksuele handelingen uitvoert, of diens lichaam aanbiedt, met of voor een ander.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

"Woordenlijst Inclusief Taalgebruik," vrt Diversiteit & Inclusie, n.d., accessed April 2, 2024, <https://diversewoordenlijstvrt.wordpress.com/>

Pygmee

Term(en) in deze context:

Pygmee

‘Pygmee’ wordt in de antropologie gebruikt voor verschillende (etnische) groepen uit met name (Equatoriaal) Afrika en Azië (o.a. Nieuw-Guinea), waarvan de volwassen mannen beschouwd worden als ongewoon klein. Deze verwijzing naar uiterlijke kenmerken, maar ook het feit dat de term gebruikt wordt als kritiek op iemands intellectuele capaciteiten, maakt dat sommigen de term als een belediging zien. Tegelijkertijd hebben sommige inheemse volken de term juist opnieuw opgeëist als neutraal en niet-problematisch. Dit is bijvoorbeeld het geval in de Democratische Republiek Congo.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 138.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Queer

Term(en) in deze context:

Queer

Vooraf sinds de jaren 1980 heeft 'queer' gediend als een overkoepelende term voor seksuele interesses en identiteiten die de sociale normen voor seksueel gedrag uitdagen. De term is niet alleen een afkorting voor 'LGBT', maar ook het volledige scala aan menselijke seksualiteit, bijvoorbeeld mensen met seksuele fetisjen of diegenen die polyamorie beoefenen. 'Queer' is teruggeclaimd als een politieke en seksuele identiteit waar men trots op kan zijn, waarbij men bewust afstand neemt van eerdere etymologische betekenissen als vreemd, dwars of nieuwsgierig. De term wordt echter nog steeds gebruikt als een negatieve benaming voor mensen die worden beschouwd als 'seksueel afwijkend'.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Is er een alternatief?

LGBTQIA+

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 139.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Ras

Term(en) in deze context:

Ras

'Ras' is een veelbesproken term die verwijst naar de indeling van mensen op basis van fysieke kenmerken, zoals huidskleur. In raciaal denken wordt de kleur van iemands huid beschouwd als een teken van onvergelykbare verschillen tussen groepen, met een hiërarchie in aanleg, vaardigheden, zelfs gedrag en ontwikkeling. Volgens 18de- en 19de-eeuwse raciale wetenschappers was het mogelijk om mensen in verschillende groepen te verdelen en in een hiërarchie te plaatsen. Deze typologieën versterkten koloniale ideologieën over verschil, met de witte Europeaan aan de top in een raciale hiërarchie (zie: 'Kaukasisch' en 'Neger'). Hoewel ras geen biologisch feit is, heeft het sociale gevolgen, zoals discriminatie, vooroordelen en ongelijkheid. Racisme moet daarom worden begrepen als een vorm van discriminatie en vooroordelen, die gebaseerd wordt op de veronderstelde superioriteit van de ene groep boven de andere.

Hoe te gebruiken?

Er is geen consensus over alternatieve terminologie.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 140.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Redden

Term(en) in deze context:

Redden

Het concept 'redden' verwijst naar de ethische uitgangspunten van de kolonisatie. Het stelt de superioriteit van de [Europese] beschaving over alle andere beschavingen voorop en wijst de [Europeanen] de taak, of veeleer de 'missie', toe om die ondergeschikte beschavingen op te tillen tot het niveau van de [Europese] beschaving. (...) Dat discours wordt gevoed door raciale vooroordelen en tegenstellingen als 'zwart' en 'wit', 'wild' of 'barbaars' en 'beschaafd' duiken op als middelen die de kolonisator gebruikt om de overheersing van de gekoloniseerden te rechtvaardigen. (Zie ook 'opvoeding', 'redden' en 'verlossen'.)

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

11.11.11 et al., "Woordenlijst Met Termen Over Dekolonisatie," 2021, accessed April 2, 2024, <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Roodhuid

Term(en) in deze context:

Roodhuid

Behoort tot de termen die we niet (meer) gebruiken om mensen of gemeenschappen te benoemen (gerelateerd aan afkomst, etniciteit, huidskleur of andere lichaamskenmerken). Deze term reduceert mensen tot een lichaamskenmerk en is beledigend.

Hoe te gebruiken?

Hoogst ongepast en beledigend, wij raden elk gebruik af.

Is er een alternatief?

Persoon van kleur

Bron:

"Culturen En Landen" Jaja, February 3, 2022, accessed April 2, 2024, <https://jaja.be/dossier-inclusief-taalgebruik/culturen-en-landen/>

Roots

Term(en) in deze context:

Roots

'Roots' in de dagelijkse taal is een populaire term geworden om de eigen identiteit te definiëren. De term wordt gebruikt om te verwijzen naar de plaats waar men oorspronkelijk vandaan komt, letterlijk of figuurlijk. 'Roots' is vaak gekoppeld aan gevoelens van verlies die verbonden zijn aan (vrijwillige of onvrijwillige) migratie, en wordt vooral geassocieerd met diasporagemeenschappen. In de afgelopen jaren is de term bekritiseerd vanwege de manier waarop het – vaak op een nostalgische manier – verwijst naar een stabiele en vaste identiteit waarnaar mensen zouden kunnen terugkeren. Iemand vragen naar zijn wortels kan voor sommige mensen problematisch zijn, omdat het veronderstelt dat zij er niet bij horen of dat hun wortels als enige factor bepalend zijn voor wie ze zijn. Dit wordt nog verergerd door het feit dat de vraag meestal wordt gesteld aan niet-witte mensen.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 141.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Santenboetiek

Term(en) in deze context:

Santenboetiek

Santenkraam

Santepetiek

Santepetie

Woorden als 'santenkraam', 'santenboetiek' en 'santepetiek' zijn volgens de meest taalkundigen ontstaan door kritiek op de Rooms-Katholieke Kerk tijdens en na de Reformatie en werden gebruikt als spotnaam voor plekken waar rooms-katholieke heiligenbeelden verzameld werden, bijvoorbeeld in een beeldenwinkel of in een kerk. Vandaag betekenen ze 'alles/iedereen bij elkaar', 'de hele handel, het hele zootje'.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Bron:

"Wat Betekent De Hele Santenkraam En Waar Komt Deze Uitdrukking Vandaan?," Onze Taal, n.d., accessed April 2, 2024, <https://onzetaal.nl/schatkamer/lezen/uitdrukkingen/de-hele-santenkraam>

Saraceen

Term(en) in deze context:

Saraceen

Term die gedurende de middeleeuwen in Europa werd gebruikt als pejoratieve, veralgemenende term voor moslims, vergelijkbaar met de term 'moren'.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Is er een alternatief?

Moslim

Bron:

Seropositief

Term(en) in deze context:

Seropositief

Verwijzing naar mensen met aids. Oud taalgebruik en past niet meer in deze tijd. Het kan wel om een diagnose uit het verleden weer te geven - als je iets in historisch perspectief plaatst. Veel mensen met aids werden na de introductie van de combinatietherapie weer seropositief namelijk.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Is er een alternatief?

Hiv-positief

Bron:

Hiv vereniging, Taalwijzer, n.d., accessed April 2, 2024,
<https://www.hivvereniging.nl/downloads/vereniging/138-woordenlijst-masterbestand/file>

Slaaf / Slavin

Term(en) in deze context:

Slaaf

Slavin

De term 'slaaf' wordt gebruikt om iemand te beschrijven die het wettelijke eigendom is van een ander en moet gehoorzamen, vaak afgedwongen met geweld. De term zelf verwijst naar verschillende vormen van onvrijheid, met verschillende betekenissen en consequenties door de tijd (en plaats) heen. In de 6de eeuw betekende sklabos (Grieks) bijvoorbeeld een onvrij persoon van Slavische afkomst, terwijl sclavus in het middeleeuwse Latijn juist de meer algemene betekenis had van 'een persoon die eigendom is van een ander'. Vandaag de dag wordt de term gebruikt voor mensen uit Afrika die door Europeanen gekocht/gevangen genomen werden en vervolgens gedwongen werden om onder onmenselijke omstandigheden op koloniale plantages te werken. Recent wordt de term gebruikt om de slachtoffers van hedendaagse mensenhandel of dwangarbeid te beschrijven. De term 'slaaf' wordt steeds meer betwist door activisten, wetenschappers en het publiek. Men vindt dat het gebruik van de term 'slaaf' een categorie normaliseert die niet inherent is aan iemands identiteit. De categorie werd onder geweld en dwang opgelegd, en was dus geen eigen keuze. Bovendien erkent de term 'slaaf' iemands menselijkheid niet, maar reduceert diegene tot niets meer dan iemands eigendom.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Mensen in slavernij

Tot slaaf gemaakt

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 142.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Sloppenwijk / Sloppenbewoner

Term(en) in deze context:

Sloppenbewoner

Sloppenwijk

De term sloppenwijk kan beter vermeden worden. Door het gebruik van deze term, net als de term 'sloppenbewoners', reduceer je de mensen tot de preciaire (stedelijke) situatie waarin zij leven. Daarnaast suggereert de term achteruitgang terwijl er in deze wijken juist vaak sprake is van vooruitgang op verschillende manieren. Het is te vergelijken met het Engelse 'ghetto', ook een term die negatieve stereotypen met zich meedraagt en vermeden dient te worden.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Bron:

Expertisecentrum Humanitaire Communicatie, "Inclusieve Communicatie. Woordenlijst," n.d., 30, https://www.partos.nl/wp-content/uploads/2023/12/InclusiveCommunication_NL_Woordenlijst.pdf

Stam

Term(en) in deze context:

Stam

De term 'stam' wordt vaak geassocieerd met een zogenaamde nietcomplexe samenleving met een eenvoudige politieke structuur. Hoewel dit feit op zich niet wordt betwist, heeft de term de bijklank van primitief, simpel en wild gekregen. Het wordt voornamelijk geassocieerd met nietEuropese mensen en culturen. Het lastige aan de term is dat sommige groepen de term juist omarmen, zoals de 'Native North American Tribal Councils'. 'Stam' komt ook voor in de Koran en is daarom altijd een geaccepteerde term geweest in de Arabische wereld. Zelfs dan wordt deze term betwist vanwege de negatieve connotaties. De term is zeer zelden gebruikt om etnische groepen in Europa te beschrijven, zoals bijvoorbeeld het Sami-volk of (in het verleden) de Keltische volken. In de afgelopen jaren is het positief gebruikt in mode- en populaire cultuur om te verwijzen naar stijl, bijvoorbeeld 'fashion tribes'.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 143.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Stammenstrijd

Term(en) in deze context:

Stammenstrijd

Stammen' kan gebruikt worden om etnisch-culturele groepen aan te duiden. Omdat het woord stammen echter ook een duidelijke primitieve connotatie heeft, kan het stigmatiserend werken om over sommige groepen te spreken als stammen. Zeker in de context van gewapend conflict draagt het benoemen van het bestaan en de rol van stammen bij aan een beeld van irrationaliteit en primitiviteit. Vrijwel alle conflicten draaien om een combinatie van macht, middelen en identiteit, en dit is niet anders in regio's waarover vaak nog gesproken wordt in termen van stammen.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Is er een alternatief?

Etnisch gemotiveerd conflict

Bron:

Expertisecentrum Humanitaire Communicatie, "Inclusieve Communicatie. Woordenlijst," n.d., 57, https://www.partos.nl/wp-content/uploads/2023/12/InclusiveCommunication_NL_Woordenlijst.pdf

Superstitie

Term(en) in deze context:

Superstitie

Termen als 'superstitie' hebben een lange en brede geografische geschiedenis en stonden in een steeds veranderende relatie met religie en kunsten; ze kunnen het best begrepen worden binnen specifieke tijds- en culturele contexten. In koloniale en missionaire contexten weerspiegelen termen als 'superstitie', 'bijgeloof' of 'afgoderij' een denigrerende houding ten opzichte van niet-Europese geloofssystemen.

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Jeffrey Wheatley, "US Colonial Governance of Superstition and Fanaticism in the Philippines." Method & Theory in the Study of Religion 30, no. 1 (2018): 21–36. <https://www.jstor.org/stable/26507470>

Claire Wintle, "Colonial Collecting and Display: Encounters with Material Culture from the Andaman and Nicobar islands," (Berghahn, 2013), p. 21

H. Parish & W. G. Naphy, "Religion and superstition in reformation Europe," (Manchester University Press, 2002), p. 1

Tamtam

Term(en) in deze context:

Tamtam

Koloniale onomatopée gebruikt voor Afrikaanse slaginstrument dat beter aangeduid wordt met de lokale benaming of meer neutrale of algemene termen als 'spleettrommel'

Hoe te gebruiken?

De term kan gebruikt worden in een beschrijvende of historische context. Gebruik in dat geval aanhalingstekens.

Bron:

Toverbeeld

Term(en) in deze context:

Toverbeeld

Het geloof dat levenloze voorwerpen bezield zijn of een religieuze kracht bezitten, wordt vooral geassocieerd met animistische of natuurreligies. De term stamt uit de 19e eeuwse antropologie. De term weerspiegelt een geloof in de superioriteit van orthodoxe versus heterodoxe religieuze praktijken en, in koloniale contexten, van westerse tegenover tot niet-westerse religies.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Is er een alternatief?

Krachtbeeld

Nkisi

Nkisi nkondi

Cultuurobject

Bron:

Traditioneel

Term(en) in deze context:

Traditioneel

De term 'traditioneel' is op zich niet problematisch, maar kan een negatieve connotatie krijgen wanneer het gebruikt wordt in contrast met andere beladen termen zoals 'modern' en 'voortgang'. Meerdere academici hebben gesteld dat deze dichotomie ontstond als onderdeel van een Eurocentrisch intellectueel en koloniaal project. Dit versterkte het idee dat niet-Europese culturen premodern en statisch waren, terwijl Europa modern en progressief zou zijn. Hierdoor werd een hiërarchie van culturen en volken gevestigd, waarin 'westers' gelijkgesteld werd aan modern en 'niet-westers' aan traditioneel. Deze scheiding komt tegenwoordig terug in concepten zoals 'traditionele kunst of cultuur' en wordt vaak geassocieerd met etnografische musea.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Is er een alternatief?

Historisch

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 144.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Trans

Term(en) in deze context:

Trans

‘Trans’ is een overkoepelende term die wordt gebruikt om transgender of transseksuele seksualiteit te beschrijven. Transgender/transseksueel beschrijft mensen wiens genderidentiteit en -uitdrukking afwijkt van wat als typerend wordt beschouwd voor het geslacht dat zij bij de geboorte hebben gekregen. Als een overkoepelende term kan ‘transgender’ een verscheidenheid aan genderidentiteiten en -uitdrukkingen beschrijven, bijvoorbeeld crossdressing. Sommige mensen geven de voorkeur aan de term ‘transgender’. Het gaat dan met name om mensen die van plan zijn om hun lichaam te veranderen in overeenstemming met hun genderidentiteit, of dit al gedaan hebben.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 145.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Travestiet

Term(en) in deze context:

Travestiet

Term om mensen aan te duiden die zich graag kleden in kledij die geassocieerd wordt met een ander geslacht.

Hoe te gebruiken?

Gebruik terminologie die deze community zelf gebruikt en respectvol vindt.

Is er een alternatief?

Crossdresser

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 145.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Tropisch

Term(en) in deze context:

Tropen

Tropisch

De woorden 'tropen' en 'tropisch' zijn in essentie geografische en klimatologische termen. 'De tropen' verwijst naar het deel van de aarde tussen de keerkringen. Het klimaat in dit gebied is warm en vochtig en wordt 'tropisch' genoemd. Dit gebruik is niet problematisch. Daarentegen is het gebruik als typering van een persoon, een groep mensen of een specifieke plek minder aan te raden. Ze reduceren iemand tot een algemeenheid, en doen geen recht aan de diversiteit van mensen.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Bron:

Van Gogh Museum, "Inklusieve Schrijfwijzer," 2022, 24, https://assets.vangoghmuseum.nl/ae8c8952-116a-48f5-bc48-d50559e5e900/Van-Gogh-Museum_Schrijfwijzer?c=f156c71a8c6a3f7193f25395efc9fb949fbf4e7c606d7ea9410c535ee290b35f

Tzigaan

Term(en) in deze context:

Tzigaan

De term 'tzigaan' wordt gebruikt als verwijzing naar iemand van een reizend volk, met name de Roma. De Roma bestaan uit verschillende groepen. In samenhang met hun rondreizende bestaan en vanwege hun verleden van (gedwongen) migratie, blijft de negatieve stereotypering van de Roma als dieven en zwervers bestaan. De Roma beschouwen de term als denigrerend en in de jaren 1970 hebben ze daarom gezamenlijk en officieel besloten om zichzelf 'Roma' te noemen.

Hoe te gebruiken?

De term is ouderwets en het gebruik in hedendaagse context wordt dan ook afgeraden.

Is er een alternatief?

Roma

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 148.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Verlossen

Term(en) in deze context:

Verlossen

Het concept van 'verlossen' verwijst naar de ethische uitgangspunten van de kolonisatie. Het stelt de superioriteit van de [Europese] beschaving over alle andere beschavingen voorop en wijst de [Europeanen] de taak, of veeleer de 'missie', toe om die ondergeschikte beschavingen op te tillen tot het niveau van de [Europese] beschaving. (...) Dat discours wordt gevoed door raciale vooroordelen en tegenstellingen als 'zwart' en 'wit', 'wild' of 'barbaars' en 'beschaafd' duiken op als middelen die de kolonisator gebruikt om de overheersing van de gekoloniseerden te rechtvaardigen.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

11.11.11 et al., "Woordenlijst Met Termen Over Dekolonisatie," 2021, accessed April 2, 2024, <https://11.be/sites/default/files/2021-06/210628-Lexicon-Inspiratiegids.pdf>

Verzamelen

Term(en) in deze context:

Verzamelen

De wereldwijde Europese expansie en kolonisering ging gepaard met de opbouw van niet-Europese etnografische collecties in het globale noorden. Deze koloniale collecties worden vandaag bewaard in musea voor natuurlijke geschiedenis, musea voor schone kunsten, universiteitscollecties, onderzoekscollecties in ziekenhuizen, en musea voor geschiedenis. De nog vaak gebruikte term 'verzamelen' is bedrieglijk neutraal. Het gaat om een brede waaier aan praktijken waarbij voorwerpen werden ontvreemd, en die verweven waren met de onderdrukking en het geweld van de kolonisatie. Sommige daarvan waren fysiek gewelddadig. Allemaal vonden ze plaats binnen een context van aanzienlijke structurele ongelijkheid. De motivaties om te verzamelen waren erg uiteenlopend, gaande van persoonlijke tot militaire, professionele, politieke, economische of religieuze motieven. Voor deze verzamelaars kregen de objecten die zij hadden verzameld een nieuwe rol: van trofeeën en souvenirs tot onderzoeksobjecten en propagandamateriaal voor koloniale tentoonstellingen en musea.

Hoe te gebruiken?

Gebruik met voorzichtigheid.

Bron:

Restitution Belgium, "Ethische Principes Voor Het Beheer En De Restitutie Van Koloniale Collections in België," June 2021, accessed April 2, 2024, <https://restitutionbelgium.be/nl/rapport>

Westers

Term(en) in deze context:

Westers

Het 'westen' is een ideologisch, historisch, economisch en geografisch concept waarvan de betekenis in de loop der tijd is veranderd. De term 'westers' staat voor een mentale en fysieke scheiding van de wereld waarin mensen, culturen, religies en regio's in een hiërarchie van categorieën zijn ingedeeld en wat de onderlinge verschillen onderstreept. De term wordt vaak gebruikt om de tegenstelling met 'niet-westers' aan te duiden. Andere termen met vergelijkbare connotaties zijn onder andere 'Derde Wereld' (zie: Derde Wereld), ontwikkeld/onontwikkeld, etc.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 146.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Wit

Term(en) in deze context:

Wit

'Wit' is lange tijd gebruikt om een raciale identiteit te beschrijven op basis van huidskleur, meestal voor bepaalde groepen Europeanen en hun emigrantenpopulatie over de hele wereld. De term wordt geassocieerd met de raciale wetenschappen in de 18de en 19de eeuw. 'Wit' is een ideologische categorie die onder meer geassocieerd wordt met Europa's imperiale expansie. De term heeft de connotatie gekregen van vooruitgang, verfijning en ontwikkeld. Sinds het einde van de 20ste eeuw is er echter aanhoudende kritiek op deze sociale constructie van wit-zijn als norm. Men verzet zich tegen 'wit' als identiteitscategorie, die ontstaan is als een rechtvaardiging en bekrachtiging van het discrimineren van niet-witte mensen. In Nederland is er naast de toenemende kritiek op wit-zijn discussie over de vraag of men het woord 'wit' of 'blank' (zie: Blank) moet gebruiken.

Hoe te gebruiken?

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Is er een alternatief?

Wit

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 147.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Zigeuner / Zigeunerin

Term(en) in deze context:

Zigeuner

Zigeunerin

De term 'zigeuner' wordt meestal gebruikt als verwijzing naar iemand van een reizend volk, met name de Roma. De Roma bestaan uit verschillende groepen. In samenhang met hun rondreizende bestaan en vanwege hun verleden van (gedwongen) migratie, blijft de negatieve stereotypering van de Roma als dieven en zwervers bestaan. De Roma beschouwen de term 'zigeuner' als denigrerend en in de jaren 1970 hebben ze daarom gezamenlijk en officieel besloten om zichzelf 'Roma' te noemen.

Hoe te gebruiken?

Deze term is generaliserend; wees zo specifiek mogelijk.

Is er een alternatief?

Roma

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 148.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

Zwart

Term(en) in deze context:

Zwart

'Zwart' is een identiteitscategorie met verschillende betekenissen in verschillende contexten, maar in het algemeen verwijst het naar mensen van Afrikaanse afkomst. De term is de vroegere raciale categorie 'neger' (zie: Neger) gaan vervangen, die nu door velen beschouwd wordt als denigrerend. In Nederland wordt 'zwart' het meest gebruikt om mensen van Afrikaanse of Afro-Caribische oorsprong te beschrijven. Op deze manier gebeurt dit ook in Groot-Brittannië. Daar wordt de term echter ook gebruikt als verschillende niet-witte groepen mensen te verenigen, die allen racistisch bejegend worden (ongeacht hun etnische of geografische afkomst). In Nederland is dat in mindere mate het geval. Ook in de Verenigde Staten verwijst de term vooral naar Afro-Amerikanen: 'mensen van kleur' wordt gebruikt als een politieke categorie voor iedereen die niet wit is. Met name door de inspanningen van de Noord-Amerikaanse Civil Rights en Black Power bewegingen, maar ook door de strijd tegen racisme wereldwijd, is 'zwart' een identiteitscategorie geworden waar veel mensen van Afrikaanse afkomst trots op zijn. Daarmee neemt men afstand van eerdere stereotypen waarmee zwarte mensen geassocieerd worden.

Hoe te gebruiken?

Deze term kan worden gebruikt als het gaat om dieren of planten; het gebruik als het gaat om mensen wordt afgeraden.

Bron:

Tropen Museum et al., eds., "Woorden doen ertoe: Een Incomplete Gids voor woordkeuze binnen de culturele sector," 2018, 149.

https://www.materialculture.nl/sites/default/files/2018-09/WordsMatter_DEF_Totale_PDF_NL.pdf

